

ADALET DERGİSİ

ADALET BAKANLIĞINCA
AYDA BİR YAYINLANMAKTADIR

Handwritten text in red ink, likely a signature or stamp, located in the lower right quadrant of the page.

ADALET DERGİSİ

Yıl : : 61

Nisan 1970

Sayı : 4

İ Ç İ N D E K İ L E R

İncelemeler :

Sayfa

Dr. A Abdullah Pulat GÖZÜBÜYÜK : Kalpazanlık Cürümleri	217
Arif A AYBAR : Fransa'da Çocuklarla ilgili İşlere Bakan Savcılık Müessesesi	237
Fuat t TARIM : Fransa'da Adli Sicil	249

Teraccümeler :

Dr. M Mustafa T. YÜCEL : Suçluların İslâhı	263
--	-----

Kroonik :

Prof. f. Dr. Nurullah KUNTER : Mukayeseli Türk Ceza Kanunu Açıklaması C. III	269
Avni i ÖZENÇ : Hukuk Yayınları	270

ADALET DERGİSİ

ADALET BAKANLIĞINCA AYDA BİR YAYINLANIR

BASIN KANUNUNA BİR MADDE EKLENMESİNE DAİR 6026 SAYILI
KANUNA GÖRE İDARE EDEN :
AVNİ ÖZENÇ

ADALET DERGİSİNDE YAYINLANACAK TÜRK HUKUK UYGULAMA-
SINDA YARARLI GÖRÜLEN İLMÎ İNCELEMELERİN SAYFASINA 25,
TERCÜME YAZILARIN SAYFASINA 20, TENKİT, TAHLİL, KRONİK,
MESLEKİ VE DERLEME GİBİ YAZILARIN SAYFASINA 15 LİRA
ÜCRET ÖDENİR.

ADALET DERGİSİNDE YAYINLANAN YAZILARDA BELİRTİLEN
DÜŞÜNCELER YAZI SAHİPLERİNE AİTTİR.

ADALET DERGİSİNİN SAYISI 2 LİRA, YILLIK ABONESİ 24 LİRADIR.

ABONE OLMAK İSTEYENLER, ABONE BEDELİNİ, BULUNDUKLARI
YER MALİYESİNE YATIRARAK KARŞILIĞINDA ALACAKLARI
MAKBUZU, DOĞRUDAN DOĞRUYA BAKANLIK YAYIN
MÜDÜRLÜĞÜNE GÖNDERMELİDİRLER.

İNCELEMELER

KALPAZANLIK CÜRÜMLERİ

(T. C. K. nun 316, 317, 318, 319 ve 320 ve 321. maddeleri)

Yazan : Dr. Abdullah Pulat GÖZÜBÜYÜK
(Yargıtay I. Ceza Dalresi Üyesi)

Plân : Kamu itimadına karşı cürümlere Giriş

- 1 — Kamu itimadı,
- 2 — Kamu itimadına karşı cürümler - Sahtecilik
- 3 — Bu cürümlerin bölümleri
- 4 — Paralarda Kalpazanlık, m. 316
- 5 — Kalpazanlığa karşı milletlerarası işbirliği
- 6 — Kalpazanlığın incelemede Usul
- 7 — Paraları Taklit, m. 316 b. 1
- 8 — Para kavramı, niteliği, kapsamı
- 9 — Para kalpazanlığının Maddi unsurları, Taklit ve tagyir, kalpazanla anlaşarak kalp parayı tedavüle koymak - sürmek - Kalp parayı edinmek
 - A — Parayı taklit, m. 316 bent, 1
 - B — Parayı tagyir, m. 316 bent, 2
 - C — Kalp parayı memlekete sokma, saklama, sürme veya aracılık, bent, 3
 - D — Kalp parayı edinmek - almak, bent, 4
 - E — Milli zeynet altınlarında kalpazanlık, bent, son.
- 10 — Para değerinde kalpazanlık, m. 317
- 11 — Suçun Manevi Unsuru
- 12 — Basit kalpazanlık, m. 318
- 13 — Cezayı Artıran Haller, m. 319
- 14 — Kalp parayı bilmeden sürme, m. 320
- 15 — Cezayı Azaltan Hal - Kalpliğin kolaylıkla anlaşılması, m. 321.

KAYNAKLAR :

DONNEDIEU de Vabres, Essai sur la notion de préjudice dans la théorie générale du faux documentaire, Paris

ERMAN (Sahir) Sahtekârlık Cürümleri, 2 Bası, İstanbul, 1954

GARRAUD (Réné), Traité Théorique et Pratique du Droit Pénal, Cilt, IV.

GÖZÜBÜYÜK (A. Pulat), Mukayeseli Türk Ceza Kanunu Açıklaması, Cilt, III
Ankara, 1970

KUNTER, Ceza Usulü, 3. Bası

LOGOZ (Paul) Commentaire du Code Pénal Suisse, Cilt, II. Genève.

MANZINI, Trattato di Diritto Penale Italiano, Cilt, VI, Roma.

NYPELS, Commentaire et complément du Code Pénal Belge.

TANER, Ceza Usulü, İstanbul, 3 Bası 1955

ALTINCI BAŞLIK

AMMENİN İtimadına Karşı Cürümler

1 — Bu başlıkta, kamu itimadına - Fides publica - Foi publique - karşı işlenen cürümler düzenlenmiştir.

I — Kamu itimadı, kendilerine itimat edilmesinde **kamu yararı** bulunan kamusal şeylerdir (1). kamu itimadı, kamu yararının doğrudan neticesi bulunduğundan, her ferdin bu itimada saygı gösterilmesini isteme hakkı vardır (2).

Kamu itimadı, başka deyimle, **Devletin**, hukuk kurallarıyla kendisine **ispat kuvveti** tanıdığı **şeylere**, şekillere ve alâmetlere karşı toplumun güvenidir. Gerçekte, kamusal şeylerin doğru olduklarına inanmakta herkesin menfaati vardır (3).

II — İtalya eski ve yeni ve **Türk** Ceza Kanunlarında (Kamunun itimadına karşı cürümler) başlığı altında düzenlenmiş bulunan suçlar, **Fransız** Ceza Kanununda (Kamu huzuruna karşı cürümler - Delits contre la paix publique) adı altında toplanmıştır.

2 — Kamu itimadına karşı cürümler, geniş anlamda” **Sahtecilik** - Falsum - Faux - suçlarıdır.

I — Genel olarak, Sahtecilik, bir kimse tarafından bir başkasını **aldatmak** için kullanılan her türlü hiyle ve usullerdir. Bu basit anlamda sahtecilik, **yalan** yani gerçeğe aykırı bilinen bir vakıanın doğru olarak ileri sürülmesinden ibarettir (4).

a — Genel anlamda sahtecilik, **söz, fiil** veya **yazı** üzerinde işlendiğine göre üç takım **halinde kabul** edilmektedir. buna göre :

1 — söz üzerinde sahtecilik takımı (yalan tanıklık ve yalan yere yemin, m. 288 - 293);

2 — **Fiil** üzerinde sahtecilik takımı (kalpazanlık, resmi mühür ve damgaları taklit, m. 316 - 338 ve ticarete hiyle karıştırma, m. 358 - 368);

3 — **Yazı** üzerinde sahtecilik takımı ise (Evrakta sahtecilik, m. 339 - 337) suçlarını kapsamaktadır (5).

(1) GARAUD, Traité théorique et pratique du Droit Pénal, IV, No. 1300, p. 7

(2) DONNEDDIEUX de Vabres, Essai sur la notion de préjudice dans la théorie générale du faux documentaire, p. 32

(3) ERMAN, Sahtekârlık Cürümleri, 2. Bası, sh. 6 - 9

(4) GARRAUD, IV, No. 1298, p. 2

(5) GARRAUD, IV, No. 1299, p. 4

II — Bunlardan (yalan tanıklık ve yalan yere yemin cürümleri) nin kamunun itimadına karşı suçlardan olduğu ileri sürülmüş ise de, tanıklık ve yemin Usul Hukukunda yer alan delillerden olmasına ve adli makamlar önünde işlenmesine göre bu üstün niteliği bakımından, Adliye idaresine karşı suçlardan, sayılmasını gerektirmiştir.

3 — Ammenin itimadına karşı cürümleri içine alan Altıncı Başlık V bölüme ayrılmıştır.

Birinci bölümde (Paralarda, itibarı amme kâğıtlarında veya kıymetli damgalarda sahtecilik; m. 316 - 331); II. bölümde (Devlete ait mühürler ve damgalarla sair alâmetlerin taklidi; m. 332 - 338), III. bölümde (Evrakta sahtecilik; m. 339 - 349), IV. bölümde (Hüviyet cüzdanı, nüfus tezkere-si, pasaport, ruhsatname ve beyannamelerde sahtecilik, m. 350 - 357) ve V. bölümde (Ticaret ve sanayie ve müzayedeye hiyle ve fesat karıştırmak, m.358 - 368) cürümleri yer almıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

Paralarda, itibarı amme kâğıtlarında veya kıymetli damgalarda

SAHTECİLİK

4 — Burada, dar manada ve sayılı «kamusal değerler» üzerinde yapılacak sahtecilik suçları bahse konudur.

a — Bunlardan en eskisi (Paralarda Sahtecilik) tir. Paralarda sahtecilik suçlarına (**Kalpazanlık** - faux monnayage) adı verilmiştir.

b — **Amme itibarı kâğıtları**, para gibi tedavül ve aynı görevi yapmakta olduğu gözönünde tutularak, bunlar üzerinde sahtecilik de (Kalpazanlık) olarak kabul edilmiştir.

Bundan başka, **kıymetli damgalar** - damga pulları iktisadi ve mali hayatta özel bir önem kazanmış ve hatta bir çok yerlerde bir ödeme vasıtası olarak kullanılmaya başlanmıştır (6).

c — Ayrıca, kamu taşıma işletmelerinin biletlerinde yapılan sahtecilik de kalpazanlık suçları arasında yer almıştır.

Kısaca kalpazanlık suçları (Paralarda, m. 316 - 321), (Kıymetli damgalarda, m. 322) (Kamu itibarı kâğıtlarında, m. 323), (Kamu taşıma işletmeleri biletlerinde m. 325) yapılan sahtecilik fiilleridir.

Burada sahtecilikten maksat, kamusal kıymetlerin taklit, tagyir edilmeleri, saklanmalarıdır.

Cağdaş ceza kanunlarında, kamusal kıymetlerde sahtecilik suç olduğu gibi, üzerinde sahtecilik yapılan kamusal kıymetlerin kullanılmaları da suçtur.

Buna göre sahtecilik ve sahtecilik yapılan değerlerin kullanılması ayrı ayrı suçlardır. (7).

5 — Kalpazanlığı önlemede Milletlerarası işbirliği

Kalpazanlık bütün milletlerin iktisadi ve mali hayatını ilgilendiren önemli suçlardandır. Bu sebeple, kalpazanlığın milletlerarası alanda tesirli bir tarzda önlenmesini, cezalandırılmasını sağlamak üzere milletlerarası sözleşmeler yapılmıştır. Bunların başında **Kalpazanlığın önlenmesi ve cezalandırılmasına dair 20 Nisan 1929 Cenevre sözleşmesi** gelir. Bu sözleşme 4 Mayıs 1936 tarih ve 2963 sayılı kanunla kabulü tasdik edilmiştir. Sözleşmenin önemli hükümleri şunlardır :

1) Kalpazanlık bakımından, Milli para ile Yabancı paralar arasında hiç bir fark yoktur. Aynı suretle ve aynı mahiyette cezalandırılacaktır (m. 5).

2) Kalpazanlık suçlarından dolayı yabancı mahkemelerden verilen hükümler, tekerrüre esas alınacaktır (m. 6).

3) Kalpazanlık suçları failleri, saik ne olursa olsun, isteyen yetkili Devlete geri verilecektir (m. 10).

Türk Ceza kanununda, bu sözleşmenin ışığı altında 2275 sayılı ve 20/6/1933 tarihli kanunla değişiklik yapılmıştır.

6 — Kalpazanlığı inceleme Usulü :

Ehemmiyeti ve özelliği dolayısıyla, para kalpazanlığının incelenmesine ilişkin ayrı usuli hükümler konulmuştur.

Ceza Usulünde, bilirkişiye başvurma hâkimin takdirine bırakılmıştır.

a — Ancak bazı hallerde ve bunlardan para kalpazanlığında, gerektiğinde, resmi bilirkişiye müracaat mecburiyeti kabul edilmiştir. Nitekim **Usulün 84. maddesine** göre, «kalpazanlık, kâğıt paralara ait sahtecilik cürümlerinde, ele geçen paralar, lüzumlu görülürse, bunların gerçek olan-

larını tedavüle çıkaran makamlara incelettirilir. Bu makamlar taklit ve sahteciliğin ne suretle yapılmış olduğunu ve eserlerinin nelerden ibaret bulunduğunu bildirir Yabancı paraları ve belgeleri için de yetkili Türk makamlarının reyi alınmakla yetinilir».

b — Sözü edilen makamlar, Türkiye cumhuriyet merkez bankası, Para Matbaası ve Darphanedir. (9).

c — Son defa Hükûmetce hazırlanan (Türk Ceza Kanununda değişiklik yapılmasına ilişkin kanun tasarısı) ile kalpazanlığa ait 316, 317, 318, 320 ve 321. maddelerde değişiklik yapılması uygun görülmüştür. (10)

Paralarda yapılan sahtecilik son zamanlarda artmış ve bu hususta kullanılan vasıta ve usullerde beliren gelişmeler, kamu itimadı bakımından, tehlikeli olmaya başlamıştır. Kalpazanlık suçlarının artmasında, mevcut cezaların yetersizliği başta gelen sebeplerdendir. Nitekim kalpazanlık cürümleri için konulan cezalar meselâ Avusturyada müebbet ağır hapis, Belçikada 15 - 20 yıl ağır hapis, Fransada müebbet ağır hapis olduğu halde, kanunumuzun 316. maddesinde bu ceza 3 yıldan 12 yıla kadar hapistir.

aa) 316. maddenin 2. bendindeki, paraların tagyiri ile 3. bendindeki taklit ve tagyir edilmiş paraların memlekete sokulması, saklanması, tedavüle sürülmesi, asıl fail ile tedavüle koyanlar arasında aracılık edilmesi ve 4. bendindeki taklit veya tagyir edilmiş paraların tedavüle konulması için satın alınması veya alınması fiilleri, paraların taklit veya tagyiri eylemlerinden ayrı vasıfta bulunduğu gözönünde tutularak ayrı maddelerde yeniden düzenlenmesi uygun görülmüştür.

Ayrıca, taklit cürmüne ortaklık eden failin hareketi, suç ortaklığına ilişkin genel hükümlerden ayrı tutularak, asıl fail gibi cezalandırılması kabul edilmiştir (11)

bb) Paraların tagyirine ait 316. maddenin 2. bendi ile 317. maddenin tagyire ilişkin kısmı bir arada düzenlenmiştir (Tasarı, m. 23).

cc) 316. maddenin 3. ve 4. bentlerindeki fiillerle 318. maddedeki fiillerin aynı mahiyette olmaları gözönünde tutularak bir maddede toplanması yoluna gidilmiştir. (Tasarı, m. 24 gerekçesi).

(8) Resmi Gazete, 9 Mayıs 1936, sayı : 3299

(9) TANER, Ceza Usulü, 3. Bası, 1955, sh. 219 — KNTER, Ceza Muhakemesi, 3. Bası, sh. 381

(10) Türk Ceza Kanununda değişiklik yapan tasarı, 23/2/1968.

(11) Tasarı, 22. madde gerekçesi.

dd) 320. maddedeki ceza, 316, 317 ve 318. maddelere muvazi olarak artırılmıştır.

ee) 321. maddede, indirme nisbetinde yapılan değişikliklerle, neticede hükmedilecek cezanın artırılması uygun görülmüştür (12).

Paralarda Kalpazanlık

Madde, 316, 1 — Memlekette kanunen tedavül eden milli paralarla yabancı memleketlerde tedavülü kanunları icabından olan paraları taklit eden;

2 — Zahren daha yüksek bir kıymeti haiz göstermek için paraları tagyir eyleyen;

3 — Taklit veya tagyirde iştirâki olmaksızın taklit veya tagyir eden kimse veya mutavassıt ile anlaşılarak taklit veya tagyir edilmiş olan paraları memlekete sokan veya muhafaza eden yahut her hangi bir suretle tedavüle koyan veya **asıl fail ile tedavüle koyanlar** arasında tavassutte bulunan;

4 — Tedavüle koymak maksadile taklit veya tagyir edilmiş olan paraları, taklit veya tagyir eden kimseden veya bir mutavassıttan satın alan yahut her ne suretle olursa olsun alan;

Kimse üç seneden on iki seneye kadar hapis ve bin liradan on bin liraya kadar ağır para cezasile cezalandırılır.

Millî ziynet altınları hakkında da bu madde hükmü tatbik olunur.

(2275 sayılı kanunla değişik)

Alman CK. 146 Fransız CK. 132 İsviçre CK. 240, 241 İtalya ECK. 256 İtalya YCK. 453

ATIF : TCK. 4, 87, 317, 322, 330 5435 sayılı K, m. 2 CUMK. 84 2963 sayılı K.

7 — 316. maddenin birinci bendinde (Paraları **taklit** - confection), 2. bendinde (Paraları tagyir - Altération), 3. bendinde (Asıl fail ile anlaşılarak taklit veya tagyir edilen paraları memlekete sokma, saklama, tedavüle koyma, bu hususta aracılık etme) ve 4. bendinde ise (Tedavüle koymak maksadile taklit veya tagyir edilen paraları satın alma veya her hangi bir suretle alma) fiilleri cezalandırılmıştır.

316. madde **İtalya 1930 Ceza Kanununun 453.** maddesinden aynen alınmak suretile düzenlenmiştir.

8 — 316. maddede cezalandırılan fiiller türlü şekillerdeki (Para Kalpazanlığı) dır. Başka deyimle burada kalpazanlık fiillerinin konusu paradır. Bu itibarla «Para - monnaie» kavramının belirtilmesi zaruridir.

(12) **Türk Ceza Kanunu değişiklik tasarısı, m. 26 gerekçesi.**

I — PARA :

a — 316. madde bakımından, «**Para**» dan maksat (**Madeni paralar** Monnaie métallique) dır.

b — «**Kâğıt paralar**» 331. maddede tarif edilen (Kamu itibarı kâğıtlar)ından olup Ceza Kanunu uygulamasında para gibidir. Buna göre kâğıt para kalpazanlığı fiillerine de 316. madde uygulanır.

c — Kalpazanlık suçlarının meydana gelmesi bakımından «**Milli**» veya «**Yabancı**» **para** arasında fark yoktur.

II — Paranın Kanunen Tedavülde Bulunması :

Para sahteciliği fiillerinin doğumu için Milli paranın memleketimizde ve yabancı paranın memleketinde «kanunen tedavülde» bulunması lâzımdır.

A — Paranın tedavülde bulunması demek, Devlet tarafından basılıp ödeme vasıtası olarak ve kendisine konulacak değer ile herkes tarafından kabulünün kanunen emredilmiş olması demektir. Kısaca, bir paranın kanunen tedavülde sayılması için iki şart birlikte bulunmalıdır :

1 — Paranın Devlet tarafından ve Devlet adına basılmış bulunması,

2 — Üzerinde yazılı olan kıymetile herkes tarafından ödeme vasıtası olarak kabulünün kanuni mecburiyet olması (13).

a — Paranın **Devlet** tarafından, ve Devlet adına basıldığı, maden üzerine işlenen Devlet **arma** veya remzi ile anlaşılır. Arma ve remiz, herkesin paraya itimadını sağlar. Bu itibarla böyle bir alâmet taşımayan madeni şey para sayılmaz. Bundan dolayı bir madenin Devlet alâmeti konulmadan yapıp tedavüle sürülmesi, parada sahtecilik değil, dolandırıcılık olur (13).

b — Para, **kanun** gereğince tedavülde bulunduğu için ve **tedavülde** bulunduğu **sürece**, para olarak kabul olunabilir.

aa — Bu itibarla parayı tedavüle koyan bir kanunun bulunması ve suçun işlendiği tarihte o kanunun yürürlükte olması lâzımdır.

Ayrıca, bu parayı ödeme vasıtası olarak kanuni kıymetile kabul mecburiyeti olmalıdır. Bu sebepledir ki kanunen tedavülde bulunan parayı kanuni kıymeti ile **kabul etmemek** suç sayılmıştır (TCK. 532).

bb — Tedavülde olmayan bir parada sahtecilik, kalpazanlık değil, dolandırıcılık olur. Ancak tedavülden kaldırılan parada, **tedavüldeki** paraya **benzetilerek** yapılacak sahtecilik halinde kalpazanlık cürmü meydana gelir (14).

(13) ERMAN, a. g. e. sh. 49, 50

NYPELS, Commentaire et complément du Code Pénal Belge, II, p. 171 - 172

(14) GARRAUD, IV, No. 1316, p. 31 — ERMAN, sh. 50

Bundan başka, henüz tedavüle konulmayan para sahtecilikte kalpazanlık değil, dolandırıcılık olur (14).

cc — Kalpazanlık suçları bakımından, paranın altın, gümüş veya daha aşağı kıymette madenlerden olmasının da önemi yoktur (14)

9 — Para Kalpazanlığı **Maddi unsurunun şekilleri :**

Bunlar : a) Taklit, b) tagyir, c) kalpazanla anlaşarak kalp parayı memlekete sokmak, saklamak, sürmek ve bunlara aracılık, d) kalp parayı bilerek kalpazandan veya aracıdan almak fiilleri'dir.

I — Maddi unsurun ilk şekli (**Parayı taklit**) tir. 316. madde, 1. bent.

A — **Taklit** - Contrefaçon paranın sahtesini yeni baştan yapmaktır (15).

Başka deyimle taklit, kanuni paranın sahtecilik suretile tıpkısını, meşru olmaksızın meydana getirmektir. Bu maksatla kullanılan vasıtanın önemi yoktur.

a — **Taklit, kanuni paranın, başkalarını aldatabilecek nitelikte sahte** olarak yapılmasıdır. Buna göre, sahte olarak yapılan paranın, şüphe yaratmadan tedavül edebilecek nitelikte olması taklit için yeter sayılır (16) 316. maddenin uygulanabilmesi için taklit edilmiş paraların, sahtecilik konusunda özel bilgi ve tecrübe sahibi kimseleri aldatıcı nitelikte olmaları şart olmayıp, sadece, meşru olmıyarak meydana getirilmeleri ve hiç olmazsa gerçek paranın başlıca vasıflarını kapsamaları gereklidir (17)

Taklit edilmiş paranın aldatıcı nitelikte olması, kalpazanlık cürmünün unsurudur. Ancak paranın sahteliğinin kolaylıkla anlaşılması fiilin suç vasfını ortadan kaldıran bir hal olmayıp cezayı azaltan bir sebep (m. 321) dir (18).

b — Ancak taklit edilen para, her hangi bir suretle, **sürüm kabiliyeti** yoksa, fiil dolandırıcılık olur. Kalpazanlık cürümleri, kamu itimadına karşı işlenen suçlardandır. Sürüm kabiliyeti olmıyan bir paranın kamu itimadını zedelemesi düşünülemez. Bu itibarla sürüm kabiliyetinden yoksun bir para taklidi 316. madde alanına girmez. Paradaki sahteciliğin kolaylıkla anlaşılabilmesi ile sürüm kabiliyeti olmamasını bir birine karıştırmamalıdır (19).

(15) GARRAUD, IV, No. 1316, p. 31 - 32 — LOGOZ, II, p. 493, n. 2

(16) MANZINI, Trattato, VI, No. 1873, p. 12

(17) Y. I. CD. 20/2/1968 E. 68 - 363 K. 68 - 498

(18) Y. I. CD. 27/4/1967 E. 67 - 1057 K. 67 - 1112 — LOGOZ, II, p. 494, n. 2

(19) MAJNO, III, No. 1268

c — Taklit edilen paranın sayısı ve değeri, cürmün doğumu bakımından, önemli değildir. Ancak taklit edilen paranın, yüksek bir değer taşıması, büyük zararlara sebebiyet verebilir. Bu halin, cezayı artıran takdiri bir sebep olarak kabulü yerinde olur (20).

d — Madeni paraları, altın veya gümüş suyu ile boyamak -coloration parada sahtecilik değil, dolandırıcılık olur. Zira bunlarda sürüm kabiliyeti yoktur. (21).

Yargıtay da böyle içtihat eylemiştir (22). Bununla beraber, altın veya gümüş paranın sadece rengini boya ile değiştirerek taklit suçunun işlenmesi de mümkündür. Buda boyanmış paranın sürüm kabiliyeti olup olmadığına göre tesbit olunur (23).

B — Suç, taklit fiilinin işlenmesiyle tamam olur. Zira, paranın sahte olarak meydana getirilmesi ile kamunun itimadı bozulmuş olur (24).

Bu itibarla suçun tamam olması için sahte paranın sürülmüş olması şart değildir (26). Taklit şekli bir suçtur. Bundan dolayı bu suça teşebbüs bahse konu olamaz. Ancak eksik teşebbüs mümkündür. Meselâ parayı sahte olarak taklit ettiği sırada failin yakalanması gibi (27).

C — Taklit ve sürmenin aynı fail tarafından yapılması

Parayı taklit eden ile taklit edilen parayı süren kimse aynı şahıs ise, bir birinden ayrı **iki cürüm** işlenmiş olur (28). Zira, bu fiillerden biri diğer fiilin unsurlarından veya ağırlatıcı sebeplerinden değildir. Bu itibarla 78. maddenin uygulanması bahse konu olamaz (29).

D — Suçun bu şeklinin **Manevi unsuru** «özel kasıt» tır.

Fail, tedavüle sürmek maksadile kanuni paranın tıpkısını sahte olarak ve meşru olmaksızın meydana getirmek üzere hareket etmiş olmalıdır. Burada **gaye veya saik** (özel kasıt), sahte paranın sürülmesi ile her hangi bir haksız menfaatin sağlanmasıdır. (30).

(20) MANZINI, VI, No. 1876, I, p. 18 — ERMAN, a. g. e. sh. 75

(21) NYPELS, op. Cilt, II, p. 329

(22) Y. I. CD. 10/9/1936 E. 1195 K. 1410

(23) ERMAN, a. g. e. sh. 77

(24) LOGOZ, II, p. 494, n. 4

(25) MANZINI, VI, No. 1874

(26) Y. İçtihadı Birleştirme k. 1. 4. 1953 E. 9 K. 4

(27) ERMAN, sh. 81

(28) GARRAUD, IV, No. 1302, p. 10 - 11

(29) GÖZÜBÜYÜK, Açılama, I, No. 263, sh. 295

II — Para Kalpazanlığının II. şekli «**Para tagyiri**» dir. bent. 2

316. maddenin 2. bendinde «**daha yüksek değerde göstermek için paraların tagyiri**» **bahse konudur.**

a — **Tagyir** - altération - bir şeyin taşıdığı değerın değiştirilmesi dir. Tagyir, özel ve ihtimamlı bir çalışmayı gerektirir (31). Değerini daha yüksek göstermek için paranın tagyiri, «taklidi» mahiyetindedir. Bu itibarla, söz konusu para sahteciliği için (tagyir) deyimın yerinde olmadığı (taklit) denilmesinin, fiilin gerçek mahiyetine daha uygun bulunduğu ileri sürülmüştür (32). Şukadarki 316. maddenin 1 ve 2. bentlerindeki fiiller için **kanunda yazılı cezalar** aynı olduğundan deyim tartışmasının neticeye tesiri yoktur.

b — Paralarda tagyirin de, başkalarını **aldatıcı nitelikte** olması lâzımdır.

c — Para taklidi ile tagyiri arasında, cezalar bakımından, hiç bir fark yoktur.

d — Tagyirin, maddi ve manevi unsurları, taklit fiilindekinin aynıdır.

III — Kalpazanlığın maddi unsurunun III. şekli Kalpazanla anlaşarak, **kalp parayı** memleketesokma, **saklama**, **sürme** veya bu hususta **aracılık** fiilleridir. bent, 3. Unsurları :

a) Asıl kalpazanlık fiillerine ortak olmaksızın, b) kalpazan veya aracı ile anlaşarak, c) kalp paraları memlekete sokmak, saklamak, tedavüle koymak veya asıl fail ile tedavüle koyan arasında aracılık yapmak fiilleridir.

A — **Suçun faili**, asıl kalpazanlık - taklit, tagyir - fiiline katılmış olmaksızın, kalpazan - taklit veya tagyir eden - veya bu konuda aracı ile **anlaşan** kimsedir. Buna göre fail : a) kalpazanlık fiiline katılmamış olacak; b) kalpazan veya bir aracı ile anlaşmış olacaktır.

a — Kalpazanlık fiiline **katılmamış** olmak şartı :

Eğer fail, kalpazanlık yani taklit veya tagyir fiiline katılmış ise kendisine 316. maddenin 3. bendi değil, 1. bendin uygulanması gerekir. Başka deyimle, kalpazanlık fiilinin işlenmesinden sonra, parayı taklit veya tagyir eden kalpazan veya aracı ile anlaşarak 3. bentte yazılı fiilleri işlemek ayrı bir suç olarak kabul edilmiştir (33).

(30) GARRAUD, *Traité*, IV, No. 1316, p. 32

(31) GARRAUD, IV, No. 1316, p. 40

(32) ERMAN, a. g. e. sh. 77

(33) ERMAN, a. g. e. sh. 105.

b — Kalpazan veya aracı ile anlaşma şartı :

316. maddenin 3. bendinde yazılı fiillerin işlenebilmesinin ön şartlarından ikincisi de failin, kalpazan - taklit veya tagyir eden kimse - veya bir aracı ile **anlaşmış bulunmasıdır.**

aa — Bu **anlaşma**, asıl **kalpazanlık** - paranın taklit veya tagyiri - Madde, 316 **fiilinden** sonra olmalıdır. Asıl kalpazanlıktan önce veya kalpazanlık fiilinin işlendiği sırada sözü geçen anlaşmanın mevcudiyeti halinde TCK. nun 64, 65. maddelerine uyan, asıl kalpazanlık cürmüne ortaklık bahse konu olur (34).

bb — 316. maddenin 3. bendinde yazılı fiilleri işlemek konusunda, fail ile kalpazan veya aracı arasında anlaşma olmalıdır. Böyle bir anlaşmanın bulunmaması halinde fail için 318. madde uygulanır.

aaa — **Failin**, bir **aracı** ile **anlaşmış** olması yeter. Failin anlaştığı aracının da kalpazanla anlaşmış olduğunu aramaya lüzum yoktur. Kanun kalpazanlık konusunda daha tesirli bir himaye sağlamak amacı ile, her birinin hareketi aynı cürmi kasıttaki birleşmiş olması sebebiyle, kalpazanları, aracıları ve sürenleri aynı derecede mesul kabuletmektedir. Nitekim İtalyan Yargıtayının da görüşü böyledir (35).

bbb — Anlaşmanın varlığının kabulü için, **aracının tesbitine** de lüzum yoktur. Fail, aracı ile anlaşmadan, fasılalı surette, kalp paraları tedavüle koymasına makul sayılamaz. Bununla beraber, fail, aracı ile anlaşmadan, edindiği kalp paraları tedavüle koyarsa, kendisine 220. madde uygulanır.

ccc — Anlaşmanın mevcut sayılması için, kalpazanın veya aracının **mahkûm edilmiş** olması da şart değildir. (36).

B — Suçu meydana getiren Fiiller : 316. maddenin 3. bendine göre, suçun bu şeklini meydana getiren fiiller şunlardır; kalp parayı : a) memlekete sokmak, b) saklamak, c) tedavüle sürmek, d) tedavüle koymak için aracılık etmek.

a — Kalp parayı memlekete sokmak :

Memlekete sokmaktan maksat, ülke dışında veya ülkede işlenen kalpazanlık eseri paranın yurda sokulmasıdır (37). Kalp parayı

(34) MAJNO, II, No. 1296

(35) ERMAN, a. g. e. sh. 107

(36) BANZINI, VI, No. 1889, II, p. 32 — ERMAN, a. g. e. sh. 109

(37) ERMAN, a. g. e. sh. 110

memlekete sokmak, mahiyeti itibarile, bir hazırlık hareketinden ibaret ise de, fiilin kamu itimadına karşı işlenen fiil olması, onun başlı başına cürüm sayılmasını gerektirmiştir (38).

aa — Kalp parayı memlekete sokmak için kullanılan vasıtanın önemi yoktur. Her hangi bir yoldan ve her hangi bir vasıta ile kalp para yurda sokulabilir.

b — Kalp para memleket sınırlarından içeri girmekle suç tamam olur. Bu cürüm, «**şekli suç**» lardandır. Bu itibarla kalp parayı memlekete sokmakla güdülen amacın elde edilmiş olup olmamasının yani tedavüle konulmuş bulunup bulunmamasının önemi yoktur. (39).

cc — Bu cürüm' e tam teşebbüs olamaz. Ancak **ekscik teşebbüs** mümkündür. Meselâ failin kalp parayı memlekete sokarken sınır kapısında yakalanması gibi.

dd — Suçun manevi unsuru, **özel kasıttır** (Bak. No. 7, D).

b — Kalp Parayı Saklama :

Saklamaktan maksat, kalp parayı, eli altında bulundurmaktır. Bundan, kalp para ile fail arasındaki fiili ilişki anlaşılmalıdır.

aa — Fiil, **mütemadi** suç mahiyetindedir. Kalp paranın elaltında fiilen tutulduğu sürece, suç temadi ediyor, demektir. Suçun tamam olması bakımından, saklamanın az veya çok devam etmesinin önemi yoktur.

bb — Suç kalp paranın fiilen elaltında bulundurulması ile **tamam** olur (40). Bu cürüm şekli suçlardandır.

cc — Bu suça, tam teşebbüs olamaz. Eksik teşebbüs mümkündür.

dd — Suçun manevi unsuru, **özel kasıttır**. (Bak. No. 9, D).

c — Kalp Parayı Tedavüle Koymak :

Tedavüle koymaktan maksat, ister karşılıklı, ister karşılıksız olarak, kalp paranın elden çıkarılıp başkasının eline geçmesidir.

Kalp paranın, bir şey karşılığında elden çıkarılmasına (Sarfetme) ve bunun dışında elden çıkarılmasına ise (Sürmek) denir (41).

aa — Tedavüle koymak «**maddi suç**» tur. Bu itibarla kalp para ancak başkasının eline geçmesi ile suç tamam olur. (42).

(38) ERMAN, a. g. e. sh. 110

(39) Y. İçtihadı birleştirme K. 1/4/1953, E. 9 K. 4

(40) ERMAN, a. g. e. sh. 112

(41) ERMAN, a. g. e. sh. 114

(42) MANZINI, VI, No. 1889, III, C, p. 35

bb — Suç maddi olduğundan, ona tam teşebbüs mümkündür. Mesele failin postaya, başkasına gönderilmek üzere verdiği kalp paralara zabıtaca el konulması gibi,

cc — Sürülen kalp parayı alan kimse, eline geçen paranın kalp olduğunu bilmemelidir. Eğer bu kimse o paranın kalp olduğunu onu aldığı sırada bilmekte idi ise (Sahte para tedarik etmek veya sahte para aracılığı yapmak) fiilini işlemiş olur (43).

dd — Suçun manevi unsuru «özel kasıttır. Fail, sonradan kalp olduğunu anladığı parayı sürmek özel kasdi ile tedavüle koymalıdır (Bak. No. 9, D).

d — Kalp Para Tedavülüne Aracılık :

Aracılıktan maksat, para sahteciliği kalpazanlığı asıl faili ile tedavüle süren fail arasında vasıtalık yapmaktır. Başka deyimle, failin, sahte olduğunu bildiği parayı başkasına vermesi ve bu kimsenin de sahte olduğunu bildiği parayı kabul etmesidir.

aa — Suçun işlenmiş sayılması için, failin maddi bir menfaat temin edip etmemesi önemli değildir. Mühim olan failin ve kabul edenin verilen paranın sahte olduğunu bilerek hareket etmiş olmalarıdır (44).

bb — Sahte para, kendisine verilen kimsenin eline geçmesiyle suç **tamam** olur. Bu cürüm şekli suçlardandır. Verilen sahte paranın eline geçen kimse tarafınadan tedavüle konulmasına ihtiyaç yoktur (45). Sahte paranın tedariki yeter.

cc — Cürüm şekli suçlardan olduğundan tam teşebbüs mümkün değildir. Eksik teşebbüs olabilir.

dd — Suçun manevi unsuru, vasıtalık etmek, özel kasıdır.

IV — Kalpazanlığın maddi unsurunun IV. şekli «**Kalp parayı** kalpazanından veya aracından «**almak**» tır. m. 316, bent, 4.

Tedavüle koymak maksadile taklit veya tagyir edilmiş kalp paraları, kalpazan taklit veya tagyir eden kimse'den veya aracından satın almak veya almak suçtur. 316. maddenin 4. bendi, aynı maddenin 3. bendindeki (Aracılık suçu) nu tamamlıyan bir fiildir. Nitekim 316. maddenin 3. bendinde kalp parayı başkasına «tedarik eden kimse» 4. bendinde ise, kalp parayı «alan kimse» cezalandırılmaktadır. (46) Bu 4. bent, İtalya yeni Ceza kanununun 453. maddesinin 4. bendinden aynen alınmıştır. Ancak

(43) ERMAN, a. g. e. sh. 115

(44) MANZINI, VI, No. 1889, III, d, p. 36

(45) Y. İçtihadı birleştirme K. 1/4/1953 E. 9 K. 4

(46) ERMAN, a. g. e. sh. 122, a

deyimler arasında ayrılık olmuştur. Nitekim İtalya Ceza Kanununda bizim Kanundaki (satın alma) nın aslı (Edinmek - acquerir) ve diğer deyim (almak) ın aslı da (kabul etmek - recevoir) dır.

A — Suç olan fiiller : a) Kalp parayı satın almak, b) her hangi bir suretle almak.

a — Satın almak;

Satın almaktan maksat, failin, kalp taklit veya tagyir edilen parayı, sahte olduğunu bilerek, kalpazan veya aracıdan bedeli karşılığında satın almasıdır. Buna göre, satın alma fiilinin tamam olması için; 1) Failin, kalp parayı, kalpazandan veya aracıdan, 2) paranın sahteliğini bilerek ve 3) bir bedel karşılığında satın alması lâzımdır (46).

b — Almak : Burada almaktan maksat, satın alma dışındaki her türlü fiillerdir. Almak, kalp paraya elkoymak, bulunduğu yerden almak demektir.

c — Satın alma ve alma fiilleri şekli suçlardandır. Alınmakla suç tamam olur (47).

d — Manevi unsur, özel kasıttır. Fail, tedavüle koymak maksadile kalp parayı satın almış ve her ne suretle olursa olsun almış olmalıdır (48) Aynı zamanda, failin, menfaat temini maksadile hareket etmiş olmasına ihtiyaç yoktur.

V — Milli Ziyet altınlarında kalpazanlık :

316. maddenin son fıkrası gereğince, millî ziyet altınları için de aynı madde hükümleri uygulanır.

a — Milli ziyet altınlarından maksat, osmanlı veya Cumhuriyet Devleti tarafından bastırılıp tedavüle konulan altın paralardır. Bunlar para olarak tedavül eylediği gibi ziyet yani süs olarak da kullanılır.

b — Milli ziyet altınları denilen altın paralarda kalpazanlık (taklit, tagyir, memlekete sokma, saklama, tedavüle koyma, satın alma, alma) fiillerine 316. madde uygulanır. Yargıtayın görüşü de böyledir (49).

c — Ancak, 316. madde kapsamına giren ziyet altınları yalnızca milli olanlardır. Bu itibarla yabancı ziyet altınlarından kalpazanlık için 316. madde uygulanmaz. Fakat, fiil, dolandırıcılık mahiyetini taşıdığından TCK. nun 503. maddesinin uygulanması gerekir (50).

Para değerini indirerek tagyir

(47) ERMAN, a. g. e. sh. 123

(49) Y. İçtihadı birleştirme K. 1/4/1953 E. 9. K. 4 Resmi Gazete : 28/8/1953 - 8493 sayı

(50) 2275 sayılı Kanun Tasarısı Adalet Komisyonu raporu.

Madde, 317 — Yukarı maddedeki paraları her ne suretle olursa olsun kıymetini indirerek tagyir edenler veya tagyir edilmiş olan paralar hakkında yukarıki maddenin üç ve dört numaralı bentlerinde gösterilen fiilleri işliyenler üç seneden beş seneye kadar hapis ve beş yüz liradan bin liraya kadar ağır para cezasına mahkûm olurlar.

(2275 sayılı kanunla değişik)

Alman CK. 150 Fransız CK. 132 İsviçre CK. 243 İtalya ECK. 257 İtalya YCK 454

ATIF : TCK. 4, 87, 316 - 3, 4 318, 319, 321, 326, 330 5435 sayılı K. 2.

10 — Burada, paranın gerçek değerini indirmek suretile tagyir suçu bahse konudur.

Tagyir altération demek, paranın **taşıdığı değeri** değiştirmek demektir (51).

a — Para değerini indirerek tagyir sadece «**madeni paralar**» için mümkündür. Bu çeşit tagyirde, paradaki altın miktarı azaltılmış olur. Bu fiil, paranın değerinden bir kısmının çalınması sonucunu verir. Bu ise, paranın ağırlığının veya kendisine meydana getiren unsurların compositi- ons tagyiri suretile olur. Mesela madeni parayı egelemek veya kimyevi bir sıvıya batırıp eritmek gibi (52).

b — Para değerini indirmek suretile tagyirin ayrı ve fakat daha hafif ceza ile cezalandırılması bazı sebeplere dayanmaktadır. Bu sebepler :

1) Bu çeşit tagyir sadece madeni paralarda olabilir. Bu itibarla fiilin tesir alanı dardır.

2) Aynı sebeple, kamu itimadını ve para piyasasını fazla sarsmaz.

3) Sayı bakımından fiil, taklit ve değeri yükseltmek suretile tagyir fiillerinden daha azdır (53).

c — Değeri indirerek tagyir fiili işlendiği anda **suç tamam** olur. Tagyir edilen paranın sürülmüş olup olmamasının önemi yoktur (54).

d — Fiil, şekli suçlardandır. Tam teşebbüs mümkün değildir. Eksik teşebbüs olabilir.

(51) MANZINI, Trattato, VI, No. 1881, p. 26

(52) GARRAUD, Traité, IV, No. 1316, p. 31 - 32

(53) ERMAN, a. g. e. sh. 102

(54) LOGOZ, Commentaire, II, p. 502

11 — Suçun manevi unsuru, özel kasıttır.

Fail, parayı, değerini indirmek maksadile tagyir etmiş olmalıdır (55).

Basit kalpazanlık

Madde, 318 — Evvelki maddelerde yazılı haller haricinde, tedavüle koymak için taklit veya tagyir edilmiş paralar memlekete sokan, satın alan, kabul veya muhafaza eden veya bunları her hangi bir surette tedavüle çıkaran kimse hakkında bu maddelerde yazılı olan cezalar üçte birden yarıya kadar indirilerek hükmolunur.

(2275 sayılı kanunla değişik)

Alman CK. 148 İtalya ECK. 258

ATIF : TCK. 4, 87, 316, 317, 321, 322, 326, 330

12 — Basit kalpazanlıktan maksat, kalpazanlık fiillerine taklit veya tagyire ortak olmaksızın, ve asıl fail veya aracı ile anlaşma bulunmaksızın işlenen parada sahtecilik fiilleridir.

a — 318. maddeye göre, basit kalpazanlık, failin,

aa — Asıl kalpazanlığa taklit veya tagyire ortak olmaksızın;

bb — Asıl fail taklit veya tagyir eden veya aracı ile kendisi arasında, anlaşma bulunmaksızın;

cc — Kalp taklit veya tagyir edilmiş paraları tedavüle koymak maksadile;

1) Memlekete sokması, 2) satın alması, 3) kabul etmesi, 4) saklaması, 5) her hangi bir surette tedavüle çıkarması'dır. Sokma, satın alma, kabul etme, saklama veya tedavüle çıkarma kavramları evvelce açıklanmıştır. (Bak. No. 9, III. B, IV, A).

b — Gerçekte, bu fiiller, fail tarafından sahte paranın, sahte olduğunu bildiği halde alınması veya asıl kalpazan taklit veya tagyir eden ile veya aracı ile arasında, anlaşma bulunmakla beraber, bu anlaşmanın ispat edilememesi gibi hallerde meydana gelir (56).

c — Manevi unsur, özel kasıttır.

Fail, sahte parayı, sahte olduğunu bilerek ve tedavüle koymak maksadile, sözü edilen fiillerden birini işlemiş olmalıdır.

Cezayı Artıran Haller

Madde, 319 — Yukarıki maddelerde yazılı olan fiiller Devletin veya yabancı bir Devletin parasının kıymetten düşmesini mucip olmuş veya dahilde veya yabancı memleketlerde Devletin veya parası taklit edilen ya-

(55) GARRAUD, IV, No. 1317, p. 40

(56) ERMAN, a. g. e. sh. 126

bancı Devletin itibarını tehlikeye düşürmüş ise hükmolunacak cezaya asıl cezanın altıda birinden yarısına kadar zammolunur.

(2275 sayılı kanunla değişik)

İtalya YCK. 456

ATIF : TCK. 316, 317, 318, 331

13 — Para kalpazanlığında, cezayı artıran bu madde, İtalya 1930 Ceza Kanununun 456, maddesinden alınmıştır. Ancak maddemizin aslı 456. maddede sadece 316 ve 318 (455 ve 453) maddelere atıf yapılmış iken, kanunumuzda kullanılan (yukarıki maddelerde) deyimlerle, para değerinin indirilmesi suretile tagyire ilişkin 317. maddenin de atıf kapsamı içine alınması doğru olmamıştır. Zira 317. maddedeki fiil çok az sayıda ve pek önemsiz ölçüde işlenebileceğinden, Devletin parası değerinin düşmesine veya mali itibarının tehlikeye konulmasına sebebiyet vermesi bahse konu olmaz (57)).

1227 — **Cezayı Artıran Haller** : a) Milli veya yabancı paranın kıymetten düşmesine sebebiyet, b) Devletin mali itibarının tehlikeye düşmesine sebebiyet.

A — Milli veya yabancı para kıymetinin düşmesine sebebiyet :

a — Milli veya yabancı para kıymetinin düşmesine sebebiyet vermekten maksat, sahte taklit veya tagyir edilen paranın satın alma gücünü azaltacak kadar bol sayıda meydana getirilmesidir. Paranın bollaşması değerinin düşmesine sebep olur.

b — Failin maksadı önemli değildir. Suçun işlenmiş sayılması için, failin, fiili ile paranın kıymetinin düşmesi arasında «**maddi sebebiyet**» yeter. Failin bu neticeyi istemiş olup olmamasının sonuca tesiri yoktur (58).

B — Devletin mali itibarının tehlikeye düşmesine sebebiyet :

Gerçekte, bol miktarda sahte paranın Devletin mali itibarının tehlikeye düşmesine sebebiyet vereceği tabiidir.

a — Burada aranan şey, bol sahte paranın, Devletin mali itibarını tehlikeye koyabilecek nitelikte olmasıdır. Cezanın artırılması için, kalpazanlık fiilinin, Devletin mali itibarının tehlikeye düşmesine sebebiyet vermiş olması şart olmayıp, **tehlikeye düşürebilecek** nitelikte olması yeter.

(57) **ERMAN**, a. g. e. sh. 87

(58) **ERMAN**, a. g. e. sh. 88

b — Failin, Devletin mali itibarının tehlikeye düşmesine sebebiyet vermek maksadile hareket etmesi de şart değildir. Neticenin meydana gelmesile, fail, ondan mesul olur (59).

Bilmeden kalp parayı sürme

Madde, 320 — Bilmiyerek aldığı taklit veya tagyir edilmiş olan paraları bilerek sarfeden veya başka suretle tedavüle çıkaran kimse altı aya kadar hapis ve elli liradan aşağı olmamak üzere ağır para cezasına mahkûm olur ve her halde hükmolunacak para cezası sarfetmek istediği paranın beş mislinden aşağı olamaz.

(2275 sayılı kanunla değişik)

Alman CK. 148 Fransız CK. 135 - 2 İsviçre CK. 242 - 2 İtalya ECK. 258 - 2 İtalya YCK. 457

ATIF : TCK. 4, 87, 316,1 - 2 321, 322, 330, 331, 531 5435 sayılı K. 2

14 — 1228 — Burada, failin, bilmiyerek aldığı kalp parayı bilerek sarf etmesi veya sürmesi, ayrı bir suç sayılmıştır. (60). Bu itibarla, 320. madde, 318. maddenin cezayı azaltıcı bir hali değildir. Zira bu iki madde de yer alan fiillerin, manevi unsurları arasında fark vardır. Nitekim 318. maddenin manevi unsuru (Sahte paranın sahte olduğunu bilerek alınması) olduğu halde, 320. maddede, failin sahte paranın sahte olduğunu bilmeden alması ve fakat (paranın sahte olduğunu bilerek) sarf etmesi veya tedavüle koyması söz konusudur (61).

I — **Suçun konusu, sahte olduğu bilinmeden iyi niyetle kabul edilen paranın sahteliğinin sonradan öğrenilmesi üzerine, kabul edilen sahte para tutarınca uğranılan mali zarardan kurtulmak için, sarf edilmesi veya tedavüle sürülmesi fiilleridir.**

Fail, sahte parayı, kalp olduğunu bilmeden kabul etmiş olmalıdır.

II — **Suçun unsurları, a) kalp olduğu bilinmeden kabul edilen kalp paranın, b) sarf edilmesi veya tedavüle konulması, c) fiilin özel kasıtlı işlenmesidir.**

A — **Kalp para, sahte olduğu bilinmeden, kabul edilmelidir.** Eğer fail, sahte parayı, sahte olduğunu bilerek almış ise, kendisi için 320. madde değil, 318. madde uygulanır.

(59) ERMAN, a. g. e. sh. 88

(60) GARRAUD, Traité, IV, No. 1329, p. 51 No. 1329, p. 51

(61) ERMAN, a. g. e. sh. 130

a — 320. maddedeki (almak) tan maksat, iki taraflı bir muamele neticesinde, sahte paranın (kabul) edilmesidir. Nitekim Alman (m. 148), Fransız (m. 135 - 2), İsviçre (m. 242 ve İtalya (m. 258 - 2) Ceza Kanunlarında (kabul eden) deyimleri kullanılmıştır. Ancak failin, sahte parayı bir bedel karşılığında kabul etmiş olması şart değildir (6).

B — Kalp para, sarf edilmeli veya tedavüle konulmalıdır.

Fail, sahte olduğunu bilmeden kabul ettiği ve sonra sahte olduğunu öğrendiği parayı (sarf etmeli) veya her hangi bir surette (tedavüle koymalı) dır.

a — Sarf, failin parayı bir şey karşılığında tedavüle koymasındır.

b — Tedavüle koyma, ister karşılıklı, ister karşılıksız olarak, kalp paranın elden çıkarılıp başkasının eline geçmesidir (64), (Bak. No. 9. III, B, c)

c — Manevi unsur, özel kasıttır.

Fail, sonradan sahte olduğunu öğrendiği kalp paraları sarf etmek veya tedavüle koymak maksadile elinden çıkarmalıdır. Eğer fail, kabul ettiği paranın, sahte olduğunu sonradan öğrenmemiş ve bu itibarla sahte olduğunu bilmeksizin sarf eylemiş veya tedavüle koymuş ise, kasıt bulunmaması sebebile, fiili suç olmaz (65).

Cezayı Azaltan Hal

Madde, 321 — Taklit veya tagyir edilen paranın kalplığı kolaylıkla anlaşılabilir surette ise geçen maddelerdeki cezalar üçte bire kadar indirilir.

(2275 sayılı kanunla değişik)

İtalya ECK. 259

ATIF : TCK. 316, 318

15 — Burada, kalpazanlık - taklit veya tagyir - suçlarında cezayı azaltan hal bahse konudur.

a — Buna göre, sürüm kabiliyeti olan sahte paranın, kalp olduğunun kolaylıkla anlaşılabilir mahiyette bulunması halinde, faile verilecek ceza üçte bire kadar indirilir.

b — 321. maddedeki cezanın indirilmesi şu düşüncelerle kabul edilmiştir :

(62) MAJNO, III, No. 1274

(63) ERMAN, a. g. e. sh. 132

(64) ERMAN, a. g. e. sh. 114

(65) ERMAN, a. g. e. sh. 135

1) Kalplığın kolaylıkla anlaşılabilir mahiyette bulunması,, suçun izarar derecesini azaltır.

2) Kalplık kolaylıkla anlaşılabilir mahiyette de olsa, bazı kimse-lerin kandırılmalarına yol açabilir. Bu itibarla failin cezalandırılması ve fakat aldatma derecesine göre, cezanın azaltılması âdil kabul edilmiş- tir (66).

16 — **Kalplığın kolaylıkla anlaşılabilmesi**, demek, sahte paranın sürüm kabiliyeti olması ve fakat bu konuda bilgi - tecrübesi olanlarca kalplığın kolaylıkla anlaşılabilir mahiyette bulunması demektir.

a — Kalplığın kolaylıkla anlaşılabilmesi, sahte paranın sürüm ka- biliyetini ortadan kaldıracak derecede olmamalıdır. Eğer paranın sahte olduğu ilk bakışta anlaşılabiliyorsa, sürüm kabiliyeti yoktur. Bu tak- dirde kalpazanlık suçundan bahsedilemez.

b — Sahte paranın sürüm kabiliyeti demek, sahte para konusunda bilgi ve tecrübesi olmıyanları aldatabilecek mahiyette bulunması de- mektir.

c — Kalplığın kolaylıkla anlaşılabilir olup olmadığını ancak suça konu sahte paranın uzmanlarınca incelenmesiyle ortaya çıkar (67).

(66) MANZİNİ, VI, No. 1876 II, 6. sh. 20

(67) ERMAN, a. g. e. sh. 89 - 92.

FRANSA'DA ÇOCUKLARLA İLGİLİ İŞLERE BAKAN SAVCILIK MÜESSESESİ

Yazan : Arif AYBAR
(Zeytinburnu C. Savcı Y.)

Plân

A — Giriş :

B — 1. Savcıların yetki ve görevleri

2. Savcıların haber alma kaynakları

3. Çocukların himayesi mevzuunda savcıların rolü

4. Dosyaların tanzimi

5. Savcının infaz ve kontrol görevi

6. 2. Şubat 1945 tarihli Emirnamenin tatbikatında Savcının rolü

A — Giriş :

Fransa'da çocuk mahkemeleri nezdinde münhasıran çocuklarla ilgili işlere bakmağa yetkili savcılar vardır. Bu savcılık sınıfı mensupları çocuk suçluluğu mevzuunda gayet titiz bir şekilde yetiştirilerek ihtisaslaşmaları sağlanmıştır.

2. Şubat 1945 tarihli emirnamenin ışığı altında 18 yaşını ikmâl eylememiş bulunan küçüklerin cemiyet içinde himayesi görevini üzerlerine alan çocuk savcılarını ve bu müessesenin çalışma tarzını inceleyelim. Fransa'da çocuk mahkemelerinin kuruluşu, ve icrai faaliyetleri ile çocukların muhakeme usulü ve mahkemelere kararlarında mesned teşkil etmekte olan müşahede merkezlerinin faaliyetleri hakkında daha evvelki yıllarda Adalet dergisinde bertafsil izahat vermiştik. (Bak Adalet Dergisi Aralık 1966, Sayı 12 ve Ocak 1967 Sayı 1).

B — 1. Savcıların Yetki ve Görevleri :

Çocuk suçları mevzuunda ve münhasıran çocuklarla ilgili işlerde vazifeli C. Savcılarının rolü bir hayli önemli olup, ezcümle muhtelif tahkikat safhalarındaki faaliyetleri şu noktalarda toplanmaktadır :

- Moralman çökmüş, cemiyete intibak edememiş ve tehlikeli bir gidişat gösteren küçüklerin aile içinde ve aile dışında himayesi,
- ve bu bapta iktiza eden tedbirleri almak,
- Suç işlenmesi halinde tahkikattan evvel ve sonraki faaliyetleridir.

Münhasıran çocuklarla ilgili işlere bakmakla vazifeli C. Savcılarının haber alma membaları, polis, jandarma, diğer savcılıklar, mahkemeler ve çocuk mahkemeleri nezdindeki muhdes içtimai servisler, marifçilerdir.

Terk edilmiş, manen çökmüş, cemiyete intibak edememiş, gidişatı fena yolda olan bir çocuğun durumuna bahsi geçen kaynaklar vasıtasıyla veya resen muttali olan C. Savcısı çocuğun hukuken himayesi zımında gerekli acil tedbirlerin alınması için, çocuk hâkimleri, içtimai servisler, terbiyeciler ile temasa geçerek bu mevzuda en önemli rolünü oynamaktadır.

Normal olarak çocukların himayesi mensup bulunduğu aileye aittir. Bununla beraber aile reisinin himayesi ve terbiye babındaki faaliyetleri yetersiz olduğu takdirde küçükler cemiyet tarafından himaye edilmektedir. C. Savcısının cemiyet adına küçükleri himaye mevzuundaki faaliyetleri burada görülmektedir.

Her ne kadar çocukların ıslahı için iktiza eden tedbirleri almak çocuk hâkimlerine mevdu bir selâhiyet ise de, himayeye ve ıslaha muhtaç çocukları bulmak, bunlar hakkında mukaddem bir dosya tanzim eylemek ve şahsiyetleri ile geçmişlerini tetkik, mahkemeler tarafından verilen kararların infazı keyfiyeti C. Savcılarının vazifeleri cümlesindendir. İlerde de temas eylediğimiz üzere aslolan çocuk mahkemelerine intikâl eyleyen 18 yaşını bitirmemiş küçüklerle ilgili işlerde hâkim tarafından çocuğun geçmişi, halihazır durumu, ailesinin vaziyeti ve çocuğun şahsiyeti üzerinde polis ve jandarma marifetiyle tahkikat yaptırmak olup, müstacel durumlarda veya doğrudan doğruya C. Savcılarına intikâl eyleyen işlerde de C. Savcıları doğrudan doğruya jandarma, polis ve icabı hale göre sosyal tesislerdeki ajanlar marifetiyle çocuğun şahsiyeti, durumu, ailesi, geçmişi hakkında tahkikat yaptırmakta ve lüzum gördüğünde sıhhi muayeneye tâbi tuttuğu gibi psikolojik tahlillerde bulunmak üzere müşahede merkezlerine göndermekte ve bu mercilerden gelen raporlar üzerine dosyasını tanzim ile işi çocuk mahkemesine intikâl ettirmektedir.

C. Savcılarının vazifelerinden biri de çocuk mahkemeleri tarafından verilen kararların infazıdır. Mahkeme tarafından küçüğün bir ıslahaneye yerleştirilmesi zımnında ittihaz olunan kararın aile tarafından yerine getirilmesi, (yani çocuğun ailesi tarafından götürülmesi) veya mahkeme nezdindeki sosyal asistanlar marifetiyle temini halinde mesele yoktur.

Hilâfı düşünüldüğünde C. Savcıları, çocuklarla ilgili mevzularda ihtisas görmüş polis sınıfından istifade etmektedir. Ancak çocuk bir ıslahaneye sevk edilirken üniformasız polislerle sevk edilmektedir. (La Brigade des Mineurs).

Çocuklarla ilgili işlere bakmakla vazifeli C. Savcılarının en önemli görevlerinden biri de çocuk hâkimi ile birlikte gerek devlete ait gerekse hususi sermaye ile kurulmuş olan ıslahaneleri terbiye evlerini - ve yuvalarını kontrol etmektedir.

Fransız Ceza Kanununun metninde yer alan 2 Şubat 1945 tarihli kararnameye göre :

Çocuk mahkemeleri nezdindeki savcılara münhasıran çocuklar tarafından irtikap olunmuş suçları takip görevi verilmiş ve bu sahada ihtisas sahibi bulunmayan diğer savcılara her ne suretle olursa olsun intikâl eden 18 yaşını bitirmemiş küçükler ve küçüklerle büyüklerin iştiraki ile işlenmiş suçlara ait hazırlık evrakları bu sonuncular tarafından tefrik olunarak vazifeli çocuk mahkemesi nezdindeki savcıya gerekli kanuni takibatın icrası için tevdi mecburi kılınmıştır.

C. Savcıları 18 yaşını ikmâl eylememiş küçüklerin tahkikat evrakı polis ve jandarma tarafından ikmalini müteakip ya tatbikata muhal olmadığına karar vermekte, veyahut işi iddianame ile çocuk mahkemesine intikâl ettirmektedir.

Bazı ahvalde ve çocuğun irtikap eylediği suçun mahiyetine göre C. Savcısı küçüğün tecziyesi zımnında dava ikame eylemeyip, çocuğun ve ailesinin durumu ve şehsiyeti hakkında polis ve jandarmaya tahkikat yaptırarak ve çocuğun menfaatini göz önünde bulundurarak psikolojik tahlile tâbi tutulmak üzere müşahede merkezlerine havale ve dosya tekemmül ettikten sonra çocuk hakkında ıslahı zımnında bir ıslah ve terbiye müessesesine yerleştirilmesi için çocuk hakimine tahrik eylemektedir. (2 Ocak 1945 tarihli kararname). Dosyanın çocuk mahkemesine intikalini müteakip C. Savcılarının bu tahkikat safhasındaki rollerine gelince, çocuk hâkimleri her ittihaz eyleyeceği karara tekaddümen savcı-

nın mütealasını aldığı gibi, çocuk hakimi ile C. Savcısı çocuğun islahı zımında takibi iktiza eden iyi yolu seçmek hususunda da devamlı temas halindedirler.

C. Savcıları keza çocuk hakiminin kendi odasında yaptığı ve özel bir hava içinde cereyan eden gizli tahkikata iştirak edebildikleri gibi (tatbikatta C. Savcıları bu halde iştirak etmemektedirler), aleni duruşmalarda iddia makamını temsilen iştirak etmektedirler.

C. Savcılarının mahkemeler tarafından ittihaz olunan kararların infazı safhasında vazifelerine gelince, suç irtikap eyleyen bir küçük hakkında aile nezdinde bırakılması veya gözetimli hürriyet veya bir müşahedehaneye yatırılması kararlaştırılması halinde bu kararın infazında bir güçlük yoktur. Bu halde mahkemeler nezdindeki çocukları takip ve kontrolle mükellef hakim adına vazife gören temsilciler duruşmaları takip ederek çocuğun kendisi ve ailesi ile temas temini ile, mahkeme kararını bizzat yerine getirmektedirler. (Les Délégués permanents).

Hapis cezalarına gelince, küçükler mahkumiyet müddetleri hitam buluncaya kadar umumi hükümler dairesinde C. Savcılarının kontrolü altındadırlar.

2. Savcıların Haber Alma Kaynakları :

Bilhassa son senelerde çocukların suç işlemelerini önlemek ve suç işleyenleri özel usullerle takip etmek çocuk hakimleri kadar savcıları da ilgilendiren bir konu olarak ortaya çıkmıştır. Bugün çocuklarla ilgili işlere bakmağa ve takibe görevli savcıların haber alma kaynakları :

Polis — jandarına — diğer adli mercilerden intikal eden haberler — içtimai servisler, maarif, sağlık servislerimiz.

Polis : Bidayette tecrübe mahiyetinde kurulmuş olan, münhasıran küçüklerle ait işlere takibe görevli polis teşkilâtının aldığı sevindirici neticeler bütün Frasada bu teşkilâtın kurulmasını sağlamıştır. Her an için ve safhada çocukların, aile içindeki ve dışındaki durumlarını takip le görevli polis — savcıların küçükler hakkında gerekli tedbirleri alması hususunda en büyük yardımcısı ve haber kaynağı olmuştur. Büyük şehirlerin mıntika karakollarında vazifeli mütehassıs polisler, mıntikalarındaki takiple ve kontrolle görevli oldukları küçüklerin fişlerini tutmakta ve durumlarını icabı halde işe vaziyet etmesi için rapor halinde savcılara bildirmektedirler.

Jandarma : Aynen polis teşkilâtı gibi küçüklerle ilgili işleri takip le görevli jandarma sınıfı (Brigades de Jandarmerie) bütün Fransa toprakları üzerinde uhtelerine tevdi edilen görevi, savcı yardımcısı olarak en iyi şekilde yerine getirmektedir. Mıntika hâkim ve savcısı jandarma ile kendi mıntıkalarındaki çocuklar hakkında devamlı olarak görüşmeler yapmakla icabı halinde iktiza eden ileride belirteceğimiz tedbirleri almaktadırlar.

Adli merciler : Nezdinde birçok savcı muavini ve sorgu hakimlikleri bulunan büyük vilayet savcılıklarında işler muhtelif merciler arasında taksim edilmiştir. Bu mercilere intikal eden işler meyanında, ayrıca hukuk mahkemelerine hususi hukuka ve ahkamı şahsiyeye taalluk eden işler arasında 18 yaşından küçüklerinde durumlarının karıştığı ahvalde, gerek cezai yönden, gerek hukuken himaye gayesiyle, küçükler hakkında takibat icra etmek gerekli himaye tedbirleri almalarını sağlamak için işler münhasıran küçükler hakkında takibat yapan, savcılara ve çocuk hakimlerine intikal ettirilmektedir. **Örneği :** Birkaç kişinin birlikte işlediği bir suçta, 18 yaşından küçüklerin bulunduğu halde, umumi hükümlere göre takibat icra eden savcılar, küçükler hakkında hususi usulü muhakemenin tatbiki iktiza eden ahvalde, bunlara ait evrakı tefrik ederek, veya vesikaların ve zabıtların suretlerini çıkararak çocuk mahkemeleri nezdindeki savcılara devretmektedirler. Hukuk mahkemelerinde görülmekte olan davalarda, mesela bir boşanma davasında, taraflardan olma bir küçük hakkında gerekli himaye tedbirleri almak üzere evrakın ilgili kısmını çocuk hâkimine ve savcısına tevdi eylemektedir.

Sosyal Servisler :

Fransada mahkemeler nezdindeki sosyal servisler, savcıların en mühim haber alma kaynaklarından biridir. Sosyal Servislerde vazife gören asistan sosyaller, gerek çocuk hâkimlerinin gerekse mütehasıs savcıların direktifi ile bu mercilere intikal eden işlerde çocukların aileleri, kendileri, komşuları ile sıkı bir temas kurarak, ve icabında gizli soruşturmalar neticesi çocuk hakkında ve çocuğun şahsiyeti ile ilgili olarak elde ettikleri malumatları gizli bir rapor halinde savcıya veya hâkime tevdi etmektedirler. Bu raporlara ve hâkimlere çalışmalarında ışık tutmaktadır. Savcılar kendilerine küçüklerle ilgili olarak intikal eden işlerde en mühim görevi asistan sosyallere vermektedirler.

Netice olarak denebilirki savcıların çocukların himayesi mevzuunda tedbirler asistan sosyallerle müştereken yaptıkları işbirliği sonucu belli olmaktadır.

3. Çocukların Himayesi mevzuunda Savcıların Rolü :

Normal olarak çocuk rüşt yaşına kadar aile çatısı altında himaye görür. Fakat babasının ve aile efradından diğer yetkili kişilerin himaye görevini yapamadıkları veya ihmal eyledikleri takdirde, cemiyet himayeyi ele almaktadır. Cemiyet çocuğu hem harici tehlikelere karşı ve ica bı halinde babaya karşı da korumaktadır. İşte bu anda cemiyet adına himaye tedbirlerini alacak Fransız mevzuatına göre savcılardır.

Karar çocuk hâkimine aittir, fakat karar safhasına kadar savcıya tahmil olunan işler :

1. Cemiyet içinde himayeye muhtaç, bedbaht, moralman çöküntü gösteren, ve cemiyete intibak edememiş küçükleri bulmak, bunlar hakkında birer dosya tanzim eylemek (bu grup çocukların bulunmasında yukarda belirttiğimiz haber kaynaklarından savcı yararlanmaktadır) .

2. Tanzim eylediği dosyayı müteakip, takip edilecek usulü muhake-me ve mercii tayin etmek. (Çocuk mahkemesini, çocuk hakimini veya sorgu hakimini seçmek).

3 Alınan kararların infazını sağlamak ve kontrol etmek.

4. Dosyaların Tanzimi :

Münhasıran çocuklarla ilgili işleri takip etmekle görevli savcılar himayeye muhtaç bir küçük ve ailesinin durumunu kendisine intikal eylediği takdirde bir dosya tanzim etmekle işe başlar.

Bidayette yapılacak işlerden en önemlisi, ailenin ve çocuğun geçmi-şini ve şahsiyetini tetkik etmektir.

Bunun için Savcı

a) Polis ve Jandarma Tahkikatı

Savcı bu safhada polis ve jandarmadan, çocuk ve ailesinin geçmiş durumunu, tutumunu, çocuğun muhitinde ne şekilde tanındığını, aile-nin hali hazır durumunu etraflı bir şekilde rapor halinde ister.

Müstacel olduğu ahvalde çocuğun bir müşahede merkezinde müşa-hade altına alınmasını emredebildiği gibi, psikolog - psikiyatre ve dok-tor tarafından muayenesini dahi talep edebilir.

Raporda bilhassa ailenin moral durumunu, geçmiş durumunu, ha-li hazır durumunu, bütün teferruatı ile izah etmek icab etmektedir.

b) Sosyal Enquête

Savcının jandarma ve polise dosyanın tanzimi için yaptırdığı tahkikat, sur'atli olup, layıkile ve derinlemesine yapılmış bir tahkikat değildir. Savcı işin önemine göre mahkemeler nezdindeki asistan sosyalileri de görevlendirerek, aile ve çocuk hakkında etraflı malumat almak yetkisi sahilindedir.

c) Doktor Muayenesi

Savcı himayeye muhtaç çocuk hakkında kusursuz bir dosya tanzim edebilmek için gereğinde küçüğün ve ailesinin psikolojik psikiyatrik muayeneden geçirilmesini ve müşahade altına alınmasını talep edebilmektedir.

5. Savcının İnfaz ve Kontrol Görevi :

İnfaz Görevi : Tatbikatta, mahkeme kararını kabul eden aileler, ve küçük yönünden bir zorluk görülmemektedir. Zira küçük bizzat, mahkeme kararında tasrih olunan ıslah müessesesine bizzat gittiği gibi ailesi tarafından da götürülüp teslim edilmektedir. Kararın bir sureti, çocuğu kabul edecek müesseseye vardığında, usulen çocuk davet edilmekte; veya mahkemeler nezdindeki sosyal serviste vazife gören görevliler çocuğu ıslahaneye götürmektedir.

Şayet mahkeme kararı küçük veya ailesi tarafından tasvip edilmezse o zaman savcıya ve münhasıran çocuklarla ilgili işleri takiple mükellef polis teşkilâtına görev düşmektedir. (Brigarde des Mineurs).

İnfaz safhasında bütün zorluklara rağmen, küçük hakkında ıslahaneye ve tasrih olunan müesseseye götürme safhasında zor kullanılmamasına bilhassa dikkat edilmekte ; mümkün olduğu kadar sabırlı hareket edilmektedir. İşte bu safhada savcıya, büyük görev düşmektedir. Bu safhada ihtisaslaşmanın önemi görülmektedir. Savcının polisine vereceği direktif çok önemli sonuçlar doğurabilir. Ailesinden koparılan küçüğün, psikolojik durumu nazara alınarak, onda moral çöküntü tevhit etmemesine çalışılmaktadır. Bunda savcı en iyi yolu bilgi - his - malumat ile tayin edecektir.

Çocuğun ıslah müessesesine gâtürülüp teslimi ile savcının işi bitmiş değildir. Savcının devamlı olarak müessesece küçük hakkında tutulan fişleri raporları tetkik etmesi, icabı halinde mahkemeden yeni taleplerde bulunması gerekmektedir.

Savcılar mahkemeler nezdindeki sosyal servisten ıslahaneye yerleştirilen küçük hakkında bu servis görevlileri tarafından durumu takip edilmekte olan çocuk hakkında muntazam bilgi isterler. Sosyal servisin

savcıya verdiği malumata müsteniden savcı mahkeme nezdinde küçük hakkında ittihaz olunan kararın değiştirilmesini veya serbest bırakılmasını talep edebilir.

Servisleri Kontrol Görevi :

Cumhuriyet Savcıları (Procureur de la République) çocuk hâkimi ile işbirliği yaparak, emirleri altındaki muhtelif servisleri devamlı kontrol etmektedirler. Savcıların kontrolü altındaki servisler, mahkemeler nezdindeki sosyal servisler polis, jandarmadır. Savcılar bu servis mensuplarını kontrol etmekle beraber, icabı halinde işin mütehassısı olduğu için branşlarında daha malumatlı kılmak ve forme etmek için, küçüklerle olan münasebetlerinde takip edilecek en iyi yolu öğretmekte, konferanslar vermektedirler.

Müesseselerin Kontrolü :

Savcılar ayrıca, çocuk hâkimleriyle birlikte, hâkim tarafından suç işleyen küçüklerin yerleştirildiği devlete ve hususi teşebbüse ait müesseseleri de kontrol etmektedirler.

6. 2 Şubat 1945 Tarihli Emirnamenin Tatbikatında Savcının Rolü:

2 Şubat 1945 tarihli emirname suç işleyen 18 yaşını ikmal eylememiş küçüklerin, ayrı bir usulü muhakemeye tâbi olarak, hususi ihtisaslaşmış çocuk mahkemelerinde muhakeme edilmelerini esasını getirmiştir.

Adliye mekanizmasında savcılar çocuk hâkimleri, sorgu hâkimleri ve özel ağır ceza mahkemeleri, bu emirnamenin ışığı altında vazife görmektedirler.

Savcılar tatbikat icra ederken küçük için faydalı yolu seçmekte muhtardır.

1. Savcının son Tahkikatın Açılmasından Evvelki Rolü :

A. Tahkikat Safhası.

Polis ve jandarma çocuk hâkimi ile olan münasebetleri kadar ve hatta daha fazla savcının emri altındadır. Savcı muhtelif kaynaklardan edindiği malumata göre 18 yaşını bitirmemiş bir küçüğün suç işlediğine muttali olduğunda, polis ve jandarmaya, yukarda açıkça izah ettiğimiz tahkik muamelesini yaptırmakta, ve dosyanın tekemmülüne çalışmaktadır. Suça taalluk eden delilleri toplamakla beraber;

Savcı polis veya jandarmaya :

2 Şubat 1945 tarihli kararname muvacesinde Fransız Ceza kanununun 464 üncü maddesinde kabahat ve basit polis hadisesi olarak vasıflandırılan ve 5 derece altında tasnif olunan fiiller şunlardır :

- Caddelerde, rıhtımlarda, meydan ve umumi geçit yerinde intizamın sağlanması zımında alınan tedbirlere aykırı hareket etmek,
- Binalardan, pencereden öteberi atmak,
- Sokakların kirletilmesi,
- Panayır, fuar, çarşı pazar, tiyatro, gazino, kilise gibi halkın toplandığı yerlerde asayişin ihlâlî rahatsız edici hareketlerdir.

Savcılar normal olarak küçük hakkında dosya tamamladıktan sonra çocuk mahkemesine dava açmaktadırlar.

Ancak :

1. İşler karışık, ve derin tahkikatı icap ettirdiği takdirde
2. Mühim suçlarda
3. Cinayet, cürüm ve ağır cezayı müstelzim fiillerde
4. Hadise 18 yaşından küçük ve büyüklerin içtinabı ile işlenmişse, davayı sorgu hâkimine açmaktadır.

II. Dava Açıldıktan sonra Savcının Rolü :

Münhasıran küçüklere ait işlere bakmağa yetkili savcı; işi çocuk hâkimine intikal ettirdikten sonra dosya ile alâkası kesilmiş değildir. Dosya kendisine intikal eden çocuk hâkimi, bu safhada lüzum gördüğü başkaca tahkik muamelesini ifa ederken savcının görüşünü almaktadır. Bilhassa küçüğün serbest bırakılması, söz konusu olduğu hallerde savcının mütelaasına müracaat olunmaktadır. Savcı muavini savcıya tutuklu küçük hakkında her ay rapor vermektedir. Bu raporda bilhassa iş mahkemeye intikal ettikten sonra küçüğün durumunda tutumunda bir değişme olup olmadığını da ihtiva eder. Savcı işi takdirini kullanıp sorgu hâkimine tevdi eylemişse, dosya ve küçük ile irtibatı daha da yakından devam etmektedir. Hazırlık tahkikatı sırasında savcı küçüğün şahsiyetini, aile durumunu tetkik ettirmemişse, sorgu safhasında bu taleplerde bulunabilmektedir.

Dosya tamam olduktan sonra çocuk hâkimi ilerde izah olunacağı gibi, ya bizzat kendi tek başına duruşma yapmak üzere kendi kabinesine (audience de cabinet) veya lüzum gördüğü takdirde kendisinin riya-set ettiği çocuk mahkemesine sevkeder. Savcının bu safhada da yani çocuk hâkiminin yaptığı tahkikatın sonunda da işi takip ve kontrol hak-

kı vardır. Savcı talep eylediği takdirde hakim dosyayı savcıya tevdi etmektedir. Bu suretle çocuk hakkında kesin bir karar vermeden tekemmül eden dosyayı savcı bir kere daha görebilmek imkanına sahiptir. Şayet savcı çocuk hâkimi ile mütabakat halinde ise mesele yoktur ve savcı işi savcılık kalemine vererek dosya ile ilgili davetiyeleri çıkarmakta ve savcı muameleleri ikmal ettirmektedir.

Aksine hâkim tarafından çocuk hakkında teklif edilen tedbire karşı ise ve görüşüne uymuyorsa, o zaman bazı güçlükler çıkmaktadır. (Teklif olunan tedbirler — duruşma sonu kesinleşmektedir). Fakat tatbikatta çocuk hakiminin görüşü galip gelmektedir. Fakat iş sorgu hâkimliğinde ise savcının görüşünü ve taleplerini kabul ettirmesi mümkündür.

Savcı yardımcısı gerek çocuk hâkiminin kendi odasında tek başına açtığı duruşmaya, ve gerekse çocuk hâkiminin riyaset etmekte bulunduğu çocuk mahkemesinin duruşmalarına iddia makamı temsilen çıkmaktadır.

Çocuk hâkiminin kendi odasında yaptığı duruşmaya **Chambre de Conseil** denmektedir. Birçok çocuk hakimleri, savcının bu duruşmaya iştirakini lüzumsuz bulmaktadırlar. Tatbikatta Fransa'daki stajım esnasında savcının Chambre de Conseil'e iştirak etmediğini müşahade ettim. Fakat mahkeme olarak teşekkül etmiş bulunan ve hâkimin riyasetinde ve azalardan müteşekkil duruşma salonunda icra edilmekte olan duruşmaya savcı muavini olarak muntazaman iştirak etmektedirler. Bu safhada keza savcı normal duruşmadaki gibi, iddiasını taleplerini serdetmekte, delil ikame etmekte, mütalaâ beyan etmektedir.

Savcının duruşma sonundaki görevlerine gelince, mahkemece verilen veya çocuk hâkimi tarafından müstakilen verilen kararları infaz etmektedir.

Mahkemece verilen nezaret altında serbesti (liberté surveillée) rejimine tâbi tutulma kararının infazında bir zorluk görülmemektedir. Bu hallerde mahkeme nezdindeki delegue permanent'lar duruşmaları takip ettikleri gibi, esasen karardan sonra küçük kendi servislerinin kontrolü altına girmiş olmakta ve infaz başlamaktadır.

Hapis cezalarına gelince, şayet küçük esasen mevkuf ise mesele yoktur. Gayri mevkuf ise yukarda da belirttiğimiz gibi, infaz muamelesini savcı yapmaktadır. Savcı yardımcısı çocuk hâkimi ile devamlı işbirliği yaparak, infaz safhasında küçüğün ceza evindeki durumunu, tutumunu kontrol ve verilen kararın çocuğun menfaatine tadili icap etmeyeceğini düşünmektedirler.

Çocuğun karardan sonra bir enternat'ya veya bir amme veya hususi müesseseye yerleştirilmesi savcıya ait bir görevdir. Şu noktaya bilhassa işaret etmek lâzımdırki, o da savcının duruşmada küçük hakkında bir müesseseye yerleştirilmesini talep eylediği ahvalde, mevcut resmi ve hususi ıslah müesseselerin çalışma ve rejim şartlarını iyi bilmesi lâzım geldiği hususudur.

Yine çocuk suçlarına bakan savcının en mühim vazifelerinden biri çocuk hâkimi veya mahkemesinden verilen kararların temyiz edilmesi keyfiyetidir.

FRANSA'DA ADLİ SİCİL (Casier Judiciaire)

Yazan : Fuat TARIM
(Denizli C. Savcı Yrd.)

Adli sicilin kuruluşu özel bir karakter arzeder. Teknikle hukukun bir araya gelmesi, ona bu özel karakteri vermektedir. Bundaki teknik bir nevi sınıflama fennidir.

TARİF : Adli sicil mahkemeler tarafından verilen ceza mahkûmiyetlerinden dolayı, kişiler adına tesis edilen pratik bir muhasebe sistemidir. Bu tesis, muhasebe kelimesinde mevcut teknik bir karaktere sahiptir.

Ceza kanunlarında bulunan tekerrür hükümleri, adli sicilin kurulmasının başlıca nedenini teşkil etmiştir. Kişinin ceza hükümlülüğü adli sicile geçmekte, ikinci bir suç işlediğinde, birinci suçunun tevsiki adli sicile düşmektedir. Bundan sonra kişi şartlarına göre kanuni mükerrir sıfatını kazanmaktadır.

Bir adli sicili işler halde tutabilmek için, hükümlülüklere tesir eden kaideleri itiraz, istinaf ve temyiz yollarını bilmek, zamanaşımı itibarın iadesi ve af müesseseleri hakkında bilgi sahibi olmak lâzım gelmektedir.

BİBLİYOGRAFYA : Fransa'da adli sicil üstüne pek az eser yazıldığı görülmektedir.

İlk eser, kırk sayfadan ibaret olup, 1849 da basılmıştır. Savcı M. BONNEVILLE de MARSANGY'nin Versailles mahkemesinin açılışı dolayısıyla söylediği nutku ihtiva eden bu eser «Doğum yerine göre adli bilgiler» adını taşımaktadır.

Mahkeme kâtibi M. CARON tarafından adli sicil (CASIER JUDICIAIRE) namı altında 1957 de yayınlanan ikinci eser, bu konuda bir başvurma kitabı olup, bütün meseleleri etraflı olarak ele almaktadır.

Bu iki katabın dışında M. LEPOITTEVIN'in adli sicile ait bir makalesi de mevcuttur.

TARİHÇE : Savcı M. BONNEVILLE de MARSANGY nutkuna başlık olarak (Her hükümlü hakkında doğum yerine göre adli sicil tutulmasının

da, cürümlerin tenkili, jüri ve seçim listelerine sabıkasızların girmesi ve toplum ahlâkının tesisi gibi faydalar vardır.) İbaresini koyduğu anlaşılmaktadır. Bu faydaların bugün için de varit olduğu müşahade edilmektedir.

1808 tarihli CODE INSTRUCTION CRIMINELLE, adli sicil müessesesini ihtiva etmekte, ancak imparatorluk mahkemelerinden verilen kararlar için (dépottgénéral) den bahsetmektedirler. Gerçekten bu kanunun 601 maddesi mahkeme kâtibini, üç ayda bir adalet bakanlığı ile polis makamlarına mahkûmiyet kararlarından birer suret göndermeyi görevli kılmıştır. Sözü edilen kanunun münakaşası sırasında hükümet sözcüsü : Paris'te umumi bir kontrol teessüs etti. Suçluları arayıp yakalayan polis ve onları cezalandıran adalet artık istenilen bilgiye sahip olacaklardır demıştır.

Savcı MARSANGY ise, bu fikirlerin doğru olduğunu, fakat fayda temin etmiyeceğini, zira; mahkemelerden sadır olan bunca bunca karar, kolay ve kısa bir arama tekniği olmadan, mahzenlere yığmanın, kamu emniyeti ve intizamı bakımından hiçbir yararı olmayacağını nutkunda belirtmiştir.

Alfabetik olarak sıralanmış, şahsi bültenler yardımıyla düzenlenen ve değişen fihristlerle mahkûmiyet arama şeklinin tatbiki ancak 1833'de düşünülmüştür. Buna (Sommiers Judiciaires) denilmektedir.

Polis makamları, sommier judiciaires'i başarılı surette kullanmışlar da mahkemelerin günlük taleplerini karşılayacak mükemmeliyette olmadıkları sonradan anlaşılmıştır. Aynı zamanda bu kayıtların fersudleşmesi tehlikesi başgöstermiştir. Bu itibarla Versailles savcısı, yeni bir sistem ortaya atmış, bunun bölgesel ve mahkeme kitabeti tarafından tutulması lâzım gelen bir sicil olması üzerinde durmuştur. Bilâhare birçok Avrupa ve Amerika memleketleri tarafından benimsenen bu fikir, ortaya atıldıktan sonra, Adalet Bakanı M. ROUHER adli sicil müessesesi kurulmasını 5 Kasım 1850 tarihli genelgesinde emretmiştir. Ancak teşkilat 5 Ağustos 1899'da bir kanunla kabul olunabilmiştir. Bu kanundaki esaslar sonradan 13 Ağustos 1945 tarihli talimatnameye alındığı gibi, nihayet 12 Mart 1959 tarihli Ceza Usul Kanunu ile (code de procédure pénale) son şeklini almış bulunmaktadır.

Adli sicil, bu yeni kanunun 768 ile 781 ci maddeleri arasında düzenlenmiş olup, prensiplerini yukarıda belirttiğimiz, savcı MARSANGY'nin sisteminden almıştır. Sosyal hayatın icapları ile ceza ve usul kanununda yapılan reformlara uymak gayesiyle teşkilatta esaslı değişiklikler yapıldığı görülmektedir.

Yeni Ceza Usulu Kanunu ile somniers judiciaires ilga edilmiş olmaktadır. Esasen bu kayıtların bir polis kaydı olduğu aşikâr ise de; harpte adli sicilın ziyaa uğraması halinde boşluklar doldurduğu ve adli polisin yaptığı tahkikatlarda bu bilgilerden istifade edildiği için iki sene sonra bunların ihyasına karar verilmiştir.

ADLİ SİCİLİN TAVSİFİ : Adli sicile hakim olan ana fikir, mahkûmiyet haberlerini değişmez bir yerde toplamaktır. Bu olsa olsa doğum yeri olabilir. İnsanın birkaç doğum yeri olamayacağı ve bunun değişmeyeceği şüphesizdir. Hernekadar doğum yeri ve tarihi hakkında hakikate aykırı beyanda bulunabilecekler çıkabilirse de; bunları kayıtlardan kontrol etmek imkânı her zaman mevcuttur.

Bir kelime ile adli sicil doğum olayına bağlanmış olmaktadır.

Doğum olayı hakkında diğer ahvali şahsiye vukuatında olduğu gibi iki vesika düzenlenip, aslı belediye başkanlığında () kalmakta, yıl sonunda da sureti bidayet mahkemesi kâtipliğine gönderilmektedir. Mart 1953 ten sonra bu suretler, GRANDE INSTANCE mahkemesi kâtipliğine gönderilmeğe başlanmıştır.

Görevin mahiyetine uygun olarak, adli sicilın tutulması keyfiyeti mahkeme kitâbetine tevdi edilmiş bulunmaktadır. Aynı zamanda cumhuriyet savcısının kontrolü de sağlamış olmaktadır. Bu suretle muayyen bir mınıkada doğanların sicilleri bir yerde toplanmaktadır.

Fransa'da doğmuş olanların, yukarda izah edildiği gibi, adli sicili doğduğu yerin GRANDE INSTANCE kitâbeti tarafından tutulmaktadır. Fakat Fransa dışında doğan fransızların ve yabancıların sabıkları nereye işnecektir. Bu ihtiyaca cevap olarak, Adalet Bakanlığı özel bir adli sicil teşkilâtı kurmuştur. ki buna CASIER JUDİCIAIRE CENTRAL yani merkez adli sicili denilmektedir.

CASIER JUDİCIAIRE CENTRAL halen Fransa'nın Nantes şehrinde, iki majistra yönetiminde kırk kişilik personel ile çalışmakta olduğunu ve tetkikatımızı oraya gitmek suretiyle yaptığımızı ilâve etmek isteriz.

Merkez adli sicilinde yabancı memleketlerde doğan fransızların mahkûmiyetleri işlendiği gibi doğum yeri şüpheli olan kişilerin mahkûmiyetleri ile yabancı uyruklu olup, fransada doğanların da mahkûmiyetleri toplanmaktadır. Zira, bu sonuncuların doğum olayları kendi elçilik veya konsoloslarınca teşşil edildiğinden, fransız ahkâmı şahsiye memuru tarafından tespit edilememektedir. Bu itibarla fransada hiçbir mahkeme kitâbetinde kayıtları bulunmamaktadır.

Denizaşırı Fransız ülkelerinde doğanların adli sicilleri normal olarak oranlarda bulunan GRANDE INSTANCE mahkemesi kâtipliğince tutulmaktadır.

Eskiden fransız toprağı olup bugün bağımsız devlet haline gelen Fas, Tunus, Cezayir, Kamerun ve Togo da doğanlar, yabancı memlekette doğmuş olduklarından sicilleri merkez adli sicili tarafından saklanmaktadır.

Merkez adli sicili ile mahkeme kâtibinin tuttuğı adli sicil arasında bazı farklar göze çarpmaktadır. Mahkeme kaleminden sabıka kaydı istendiğinde bahis konusu şahsın hüviyetinin tahkiki mümkünse de, merkez adli sicilinde böyle bir imkân mevcut olmadığı anlaşılmaktadır. Keza, CASIER CENTRAL'de ilgilinin ceza durumunu gösterir tamamlayıcı bir bilgi elde etmekte mümkün olmamaktadır. Buna karşılık, fransada doğmuş fransızların sabıkası kitâbetten sorulduğunda, eğer kişinin hüviyeti eldeki doğum kayıtlarına uymuyor ve şüphe hasıl oluyorsa, 23 Haziran 1959 tarihli kanunun 77 inci maddesi uyarınca, talep kağıdının üzerine kâtip hiçbir doğum kaydına uymadığını işaret edip geri çevirebilmektedir.

Bu konuda iki türlü hile olabileceğı düşünölmüştür. Ya kişi yabancı memlekette doğmuş gibi gösterilmekte, ya da yaşayan veya yaşamış olan başka bir şahsın hüviyetine bürünmektedir. İkinci hal suç konusu olup sanık hakkında takibata girişilmektedir. Bu gibi ahvalde şahsı hakiki hüviyetini tespit için adli teknik servisten istifade edilmekte ve şahıs evvelce bir ceza ile mahkûm olmuş ise, parmak izleri ve eşkâli bu teknik servis tarafından alınmış olacağından kişiliğini tespit kolaylaşmaktadır. Teknik servis böylece meydana getirdiğı sınıflamaya (casier sigmatique) denmektedir.

Adli sicil, her türlü hükümlü adına düzenlenen, bir veya birkaç şahsi fişi ihtiva eden müteharrik bir fiş dolabından ibarettir. Hükümlülük yoksa adli sicil kaydı da yoktur. Bir şahsın muhtelif hükümlülüğü varsa, o kadar da fişi olduğu anlaşılmaktadır.

12 Mart 1959 danberi eski B I bültenlerine fiş (fiche) denilmekte ve genelgelerle bu şeklin kullanılması zorunlu kılınmış bulunmaktadır.

Fiş defter sahifesinden biraz büyük ebatta, kalın beyaz kâğıttan yapılmış ve devlet basımevinde basılmış olup, muhtelif mahkemelere göre örnek numaraları taşımaktadır. Meselâ : Cour D'appel için No : 101, Tribunal de grande instance için No : 121 dir. Böylece tek şekle icra edilen fişlerin sınıflanması kolay olduğu gibi, üzerlerinde yazılı ve kanunun öngördüğü sualler cevapsız kalmıyacak ve unutulmıyacak demektir.

FIŞLERİN SINIFLANMASI

Hükümlülerin soy adlarına göre alfabetik sıra ile bu sınıflama yapılmaktadır. Mahkeme kaleminde her harf veya grup harfler için bir sicil kutusu vardır.

Eğer bir şahıs hakkında birkaç hükümlülük var ise, karar tarihlerine göre sıralama olmaktadır.

Hükümlülük fişlerinin tesisini üç safhada mütalea etmek mümkündür.

- I — Hangi mahkûmiyetler bir fiş tanzimi gerektirmektedir.
- II — Bunları kim ve hangi şartlarda yazar.
- III — Fişler üzerinde ne gibi bilgiler vardır ve adli sicil nasıl işlenir.

I — Fiş tanzimi gerektiren mahkûmiyetler

A — Hapis veya para cezasına intaç eden adam öldürme ve diğer suçlara ait hükümlülükler fişlere yazılmaktadır. Hukuki zarar ve ziyana mahkûmiyetler cezai mahiyette olmadıklarından yazılmadıkları gibi, hapsen tazyikler de fişlere işlenmemektedir.

Ağırceza, Ceza, Askeri mahkeme ve hukuk ve ticaret mahkemelerinden verilen cezai mahiyette vicahi veya gıyabi kararlar, mahkûmiyet miktarına bakılmaksızın fişlere dercedilmektedir. Keza, tecil edilmiş hükümlülükler de fişlerde yer almaktadır.

B — 1959 reformundan evvel, kabahat nev'inden suçlar, prensip icabı olarak adli sicile geçmediği, ancak doğum yeri savcılığınca sarhoşluk suçlarına ait özel bir sicil tutulduğu görülmektedir.

Yeni Code de Procédure Pénale 1959 dan bu yana bu kaideye istisna vazedilmiş bulunmaktadır. Gerçekten bu kanunun 768 inci maddesi 2 inci fıkrasında şöyle demektedir. (Gerek vicahen ve gerekse gıyaben verilmiş olsa dahi kanunca derpiş edilen 10 gün hapis ve 400 frank para cezasının üstündeki kabahatlere mütedair cezalar, tecil edilenler de dahil olmak üzere adli sicile geçer.)

Bu yeni değişiklik, evvelce mevcut dört sınıf kabahatlere bir beşinci sınıfın eklenmesine amil olmuş bulunmaktadır. Böylece eskiden cürüm olan bir suç, kabahat sınıfına girmektedir. Bu suretle 11 günden 2 aya kadar hapis ve 400 yeni franktan 2000 yeni franka kadar olan cezalar sulh ceza (tribunal de police) mahkemesinin vazifesine dahil olduğu anlaşılmaktadır. Bu beşinci sınıf kabahatin diğer dört sınıftan farkı, mahkûmiyet halinde adli sicile geçmeleridir. Bunların adli sicile işlenme-

lerindeki sebep, evvelden cürüm sınıfından olmaları ve mahiyetleri icabı diğer kabahatlerden ağır bulunmalarıdır. Ayrıca bu cins kabahatler hakkındaki tekerrür hükmünün özellik arzemesi, bunların sicile geçmesini, diğer bir sebebini teşkil etmektedir. Zira, Ceza Kanununun (CODE PENAL) 474 cü maddesi «yeni suç, evvelce işlenen kabahat yeri sulh ceza mahkemesinin selâhiyet hudutları içinde işlenmemiş olmak şartıyla, tekerrürden dolayı yapılan arttırma hiçbir şarta bağlı değildir.» demektedir.

İki kategori kabahat, yukarda zikredilen 5 inci sınıf kabahatler sınıfında olmadıkları halde, adli sicile geçmektedirler. Bunlardan birincisi sarhoşluğa, ikincisi trafik suçlarına ait kabahatlerdir. Fakat bunlara müteallik adli sicil, mutad adli sicilden tamamen ayrı bulunmaktadır. 9 Ocak 1960 tarihli kararname ve 1 Mart 1960 günlü genelge ile ihdas edilen bu özel sicil henüz yenidir. Sarhoşluk, İçkiler suçları kanunu (code de délits de boissons) nun L. 74, trafik suçları ise Trafik kanunu (code de la route) nun L. 22 ci maddelerine istinat ettirilmiştir. Böylece iki özel adli sicilın ayrıca kurulmuş olduğu görülmektedir.

Sarhoşluk kabahatlerine ait adli sicil fişleri pembe, trafiğinkiler ise sarı renktedir. 9 Ocak 1960 günlü kararname bahis konusu kabahatlere mahkûmiyet halinde, sicile geçmeleri için, fiş tanzimini zorunlu kılmıştır.

Böylece, sarhoşluk kabahatleri yeni ve özel bir sicil konusu teşkil ettikleri gibi, motörlü vasıta kullanılmasına dair kaideleri ihlalden doğan trafik kabahatlerinin geri alınmasına dair idari kararlar da sicile geçmektedir. Bu itibarla, yalnız mahkûmiyetler için değil, trafik polisince alınan para cezalarından dolayı da fiş düzenlenmesi icap etmektedir.

2 — Sicilde yer alan ikinci kategori mahkûmiyetler :

Çocuk suçlulara taallük eden hükümlülükler sicilde yer almaktadır. Kanun, çocuklar hakkında münhasıran mahkûmiyetten bahsetmediği için, terbiyevi tedbirler bahis konusu olduğu yani mahkeme bunlara karar verdiği takdirde, fiş tanzim edilmesi gerekmektedir. (24 Mayıs 1951 tarihli kanunun 35 inci maddesi hükmü gereğince)

Bu halde, yalnız çocuk hâkiminin, çocuk mahkemesinin ve istinaf mahkemesinin veya ağırceza mahkemesinin küçükler hakkında bu tedbirleri almış olmasının önemi yoktur. Bunların hepsi hakkında fiş düzenlemek gereklidir. Keza bu tedbirler, tevbih veya çocuğun ana ve babaya teslimi veya gözetim altında serbest bırakmaya mütedair daimi tedbirler olsun, gene fiş düzenlenmesi şarttır.

Ancak, tahkikat sırasında alınan geçici tedbirler, muvakkaten gözetim altında serbest bırakma, serseri küçükler hakkındaki mevzuata göre

alınan tedbirler veya çocuğun baba tarafından islâhı hususunda alınan tedbirler hakkında fiş tanzim edilmektedir. Keza çocuk hâkimi tarafından alınan terbiyevi müzaheret (assistance éducative) hususundaki tedbirler de fiş konusu değildir.

3 — Fişler üzerinde yazılan üçüncü kategori mahkûmiyetler :

Bunlar bir ehliyetsizliği tesis veya intaç eden disiplin müeyyideleridir. Takbih veya yeniden suç işlememek için yapılan ihtarlar bundan müstesnadır.

Memurların azilleri halinde haklarında fiş düzenlenmesi lâzım gelmektedir.

4 — Fiş üzerine yazılan dördüncü kategori kararlar.

İflâs ilânı, mahkemece tasfiyesi ve idare hakkının düşmesi hakkındaki kararlardan dolayı fiş tanzim edilmektedir.

5 — Yabancıların hudut dışı edilmesine müteallik kararlar dolayısıyla haklarında fiş düzenlenmektedir.

6 — Daimi olarak velâyet hakkının, kısmen veya tamamen düşmesine dair kararlar hakkında da fiş tanzim edilmektedir. Bu hususu düzenleyen 14 Nisan 1945 tarihli kanundur. 1945 e kadar yalnız bu husustaki mahkûmiyetler ile cezai müeyyideler adli sicil konusu olmakta iken, yeni kanun bu konuda bütün kararların adli sicile geçmesini emretmektedir.

II — Kim ve hangi şartlarda fişleri yazmaktadır.

1 — Ceza mahkûmiyetleri halinde mahkeme kâtibi,

2 — Şoför ehliyetnamesinin geri alınmasında vali,

3 — Disipline müteallik müeyyideler halinde idari makamlar.

(Bu gibi hallerde mesleki organ karar suretini doğum yeri savcılığına göndererek, kâtip tarafından fiş tanzimi sağlanabilir.)

4 — Hudut dışı edilmeye müteallik kararlarda İç İşleri bakanlığı veya hudut vilâyeti valisi, fişleri düzenlemektedir.

Şubat 1959 tarihli kararname ile fişlerin 15 günlük müddet içinde yazılması gerekmektedir.

Bu müddet, ceza ve sulh ceza mahkemesi kararlarında ve vicahi mahkûmiyetlerde, istinaf müddeti olan 10 günün geçmesiyle başlamaktadır.

Gıyabi mahkûmiyetlerde kararın tebliğini beklemek lâzım gelmektedir. Tebliğden sonra bu müddet hesaplanır. Kâtip tebligattan sonra itiraz yoluna müracaat edilip edilmediğini de nazara almak zorundadır. İsarret etmek lâzımdır ki, iflâs ve adlî tasfiyeye müteallik kararların çoğunluğu gıyaben alınmaktadır. Bu gibi ahvalde, itiraz müddeti 8 gün olup, bu tebliğden itibaren değil, son aleni muameleden başlamak suretiyle hesaplanmaktadır.

Ağırceza (COUR D'ASSISE) ve istinaf (COUR D'APPEL) mahkemeleri kararlarında temyiz müddeti geçtikten sonra fiş tanzimi icap etmektedir. Bunlarda bu müddet 3 gündür. Temyiz, cezaya müteallik işlerde icrayı durdurur. Buna mukabil hukuk işlerinde icra devam eder.

Mahkemece velâyet hakkının düşmesine dair verilen kararlar hüküm tarihinden itibaren, kâtip 15 gün içinde fiş yazmak zorundadır. Gıyabî kararlarda da, hükümden sonra 15 gün geçmesiyle fiş tanzim edilmektedir.

Adli sicili teşkil eden bu fişlerden başka, kâtip bunların suretlerini de yazar ki, bunlara fişlerin kopyaları (copies de fiches) denmektedir.

Kopyalar dört adet olup, ikisi ikinci bir adli sicili meydana getirmektedir.

Her askerî mıntıkada, 50 yaşına kadar askerî hizmetle mükellef bütün erkeklerin dosyalarını düzenleyen bir askere alma bürosu mevcut olup, mahkeme kâtibi tarafından gönderilen fiş suretleriyle bu bürolarda ayrı bir askerî sicil teşkil etmektedir.

Fişlerin aslında ne gibi bilgi varsa suretlerinde de aynıdır. Yalnız küçükler hakkında alınan terbiyevî tedbirler suretler üzerine işlenmektedir.

Özellik arzeden (Modele 8) bir fiş sureti de mahallî istatistik teşkilâtına seçim sicili teşkilî için gönderilmektedir.

Bu fiş suretleri üzerine bütün mahkûmiyetler yazılmamaktadır. Şöyle ki,

1 — 21 yaşına kadar küçükler hakkındaki kararlar, zira bunların seçme hakkı yoktur.

2 — Seçim ehliyetsizliğini intaç etmiyen mahkûmiyetler.

Ancak (modele 8) de gösterilen seçme ve seçilme ehliyetsizliğini gösteren hükümlülükler bu fiş suretlerinde yer almaktadırlar.

Bu ehliyetsizlikler, daimi ve geçici olduğu gibi, mahkûmiyet miktarına göre, geçiciler **beş sene için hüküm ifade etmektedirler.**

Seçim ehliyetsizliğini intaç etmiyen haller şunlardır :

1 — Tedbirsizlik ve dikkatsizlik neticesi işlenen suçlar,

2 — Cürmî kastın bulunmadığı kabahatler,

3 — Tecil edilmiş veya edilmemiş olsun cezaî mahiyette 300.000 frankı geçmiyen para cezaları,

4 — Adlî tasfiye ve idare.

Bu suretle seçim sicilinin adlî sicilin tam bir kopyası olmayıp kendi kaidelerine tâbi özel bir sicil olduğu görülmektedir.

Yabancılarla müteallik fiş suretleri karşılıklılık esasına göre, mübadele edilmektedir.

Bu hususta Fransa ile aralarında anlaşma olan memleketler, Belçika, İsviçre, Batı Almanya, İtalya, Lüksemburg, İspanya, Monako, Hollanda, Yunanistan, Portekiz, San Marin, Peru, Üç Hindicini devleti, Yugoslavya, Fas ve Cezayir'dir.

Fransa yukarda sayılan memleketlere hükümlülük fişi sureti gönderdiği gibi, bunlar da Fransa'ya göndermektedirler. Ancak yabancı devletlerin bu mahkûmiyetleri bir bilgiden ileri gidememektedir.

Diğer taraftan Fransa'nın Cezayir ile daha geniş anlaşması mevcuttur.

Fransız tâbiyetinde bile olsalar Cezayir'de doğan şahıslar, Fransa'da mahkûm olduklarında, bir fiş sureti Cezayir'e yollandığı gibi, Fransa'da doğan bir şahıs Cezayir'de mahkûm olduğu takdirde, Cezayir adli makamları fiş suretini Fransa'ya göndermek zorundadırlar.

Fişlerin bir kopyası da Millî İstatistik ve Ekonomik Bilgiler Enstitüsü mahalli teşkilatına yollanmaktadır. Bu fiş suretlerinin isim ve nesep-hanelerinde siyah bant olduğundan isimlidirler. (Anonyme)

Adli sicil, ceza mahkûmiyetlerinden dolayı şahıslar adına tesis edilen pratik bir muhasebe sistemidir diye tarif edilmektedir. Onun yanında istatistik fişleriyle isimli olarak, mücerret bir muhasebe sistemi meydana getirilmektedir ki, bunu suç istatistikleri konusunda ele almıştık.

Adli sicil çekmecelerinde bunlardan başka özel mahiyet arzeden tev-kif müzekkeresi fişleri ve hüviyet varakası kaydına dair haberler de göze çarpmaktadır.

III — Fişler üzerindeki bilgiler ve Adli sicilin işlemesi

Bir şahsın adli sicilinde değişiklik meydana getiren olaylar iki türlü görünmektedir.

1 — Fişte mevcut evvelki bilgileri tamamlıyan olaylar,

2 — Fişin geçici veya kesin olarak ortadan kaldırılmasını sağlayan olaylar,

1 — A) Birinci kategori olaylar, başlangıçta fişte bulunan bilgileri tamamlamaktadırlar.

Bunlar :

a) Şahsî hürriyeti bağlayıcı cezanın düşme tarihi,

b) Para cezasının ödenme tarihi,

c) Hapsen tazyikin düşme tarihidir. (Hükümlü para cezasını ödeyeceği yerde hapsedilmeyi tercih ettiği hallerde)

B) bazı olaylar fiş üzerinde zikredilmemekle beraber mahkûmiyeti ortadan kaldırmamakta ve ancak neticelerinde esaslı değişiklik yapmaktadır.

Bunlarda :

- a) Hak ve itibarın iadesi (La réhabilitation)
- b) Ceza affı (La grâce)
- c) Tecilin geri alınması, yahut deneme kaydıyla yapılan tecilin başarılı olması (La révocation du sursis ou le succès de la mise à l'épreuve)
- ç) Şartla salıverme (La libération conditionnelle)
- d) Cezanın zamanaşımına uğraması (La prescription de la peine)
- e) Gıyapta mahkûmiyetlere muvafakattir. (L'acquiescement en cas de condamnation par défaut)

İtibarın iadesi, istinaf mahkemesi kâtibi tarafından nazara alınarak hükümlülüğün doğum yeri mahkeme kâtibine bildirildiği gibi, fişleri elinde bulunduran kâtibin de itibarın tamamen iadesini nazara alabileceği anlaşılmaktadır.

İtibarın iadesi bahis konusu olabilmesi için, para cezalarında 5, altı aya kadar hapis cezalarında 10, iki seneye kadar hapiste 15, ve bunun yukarsındaki cezalar için 20 senenin geçmesi ve bu müddetlerin cezanın infazından itibaren hesaplanması lâzım gelmektedir.

Ceza affı ve şartla salıverme, daha ziyade cezanın infazını kısaltan tedbirler olup, aynı zamanda itibarın iadesini de, bir müddet evvel sağlamış olmaktadırlar.

Fiş üzerinde cezanın infazına dair hiçbir kayıt yoksa, ceza zamanaşımını o vakit bahis konusudur. Kâtip infazın olup olmadığını araştırır. Infaz olmamışsa, cürümlerde 5, ağırcezalılı cürümlerde 20 sene olan ceza zamanaşımını hesaplar.

Cazası tecil edilmiş kişi, sonradan bir suç işlediği takdirde, tecil edilen cezanın infazı gerekmektedir. Bu halde kâtip selâhiyetli savcılığı derhal haberdar eder. Şahsın tecilinin geri alınması için, ikinci suçunu âlelâde tecillerde (sursis simple) 5, deneme kaydıyla yapılan tecillerde (sursis avec mise à l'épreuve) 3 ilâ 5 sene içinde işlemiş bulunması şarttır. Eğer şahıs, bu müddetler zarfında ikinci bir suç işlememiş ise, hükümlülük ortadan kalkar ve itibarı iade edilmiş olur. Yalnız bu ahvalde mevcut fiş ortadan kalkmamaktadır.

2 — Fişin geçici veya kesin olarak ortadan kaldırılmasını sağlayan olaylar.

A) Geçici olarak fişin ortadan kaldırılması :

Bu hal, gıyaben mahkûmiyete karşı istinaf ve itiraz edildiğinde bahis konusudur. Mahkûmiyete karşı istinaf ve itiraz vukuunda (kanun yolu dilekçelerini savcılık kabul etmektedir savcı derhal doğum yeri kâti-

binden fişi istemekte ve kanun yolu sonunu beklemek üzere dosyasına koymaktadır.

B) Fişin kesin olarak ortadan kaldırılması :

a) Hükümlünün ölümü ile fiş ortadan kalktığı gibi, 23 Şubat 1959 tarihli kanunun R. 70 inci maddesi gereğince yüz seneyi idrak eden fişler de sicilden çıkarılmaktadır.

b) Affın, ceza affı ve itibarın iadesinden farkı, mahkûmiyeti tamamen ortadan kaldırmasıdır. Af, umumi olduğu gibi, hususi de olabilmektedir.

Umumi af (L'amnistie) halinde, kâtip affa uğrayan fişleri adli sicilden çıkarmaktadır. Fransa'da 6 Ağustos 1953, 1959 ve 18 Haziran 1966 da genel af kanunlarının çıktığı görülmektedir. 6 Ağustos 1953 tarihli kanun 1 Ocak 1953 e kadar işlenmiş, üç ayı geçmiyen tecil edilmemiş cezalar ile bir seneyi geçmiyen tecil olunmuş cezaları affetmiş bulunmaktadır.

Affın şartı, para cezasının ödenmesidir. Suçluların başka suçlardan daha ağır bile olsa, mahkûmiyetlerinin bulunması affın tatbikine mani olmaktadır.

Affın dışında fişlerin kesin olarak ortadan kaldırılmasını icap ettiren iki hal daha mevcut olup, bunlara adli ortadan kaldırma denmektedir.

Birincisi, ceza usulü kanunu (code de procéderu pénale) nun 770 inci maddesinde zikredilen suçlu küçükler hakkında alınan terbiyevî tedbirlere taallük etmektedir. Gerçekten, çocuk mahkemesi, beş senelik deneme müddeti geçtikten sonra ve çocuk reşit olduğu zaman fişin ortadan kaldırılmasını resen müracaat üzerine emretmektedir.

İkincisi, hile, hüviyetin gasbı veya yanlış hüviyet üzerine tesis edilen kararlardan dolayı savcı, tashih için tahkikat açmakta olup, eski fiş ortadan kaldırılmakta ve yenisi tanzim edilmektedir.

Sorhoşluk suçları sicilinde, bir sene içinde ikinci bir sarhoşluk suçu işlenmemiş ise, fiş ortadan kaldırılmaktadır.

Trafik sicilinde, üç sene içinde yeni bir fiş gelmemiş ise, keza fiş sicilden çıkarılmaktadır.

Adli sicilin aleniyeti

Bir şahsın cezaî durumunun özeti olan sabıka kaydı, üçüncü şahıslara verildiği gibi, ilgilinin bizzat kendisine de verilmektedir. Başlangıçta herkes, herhangi bir şahsın sabıka kaydını alabilmekte iken, kötüye kullanmalarada yol açtığından bu sistem kaldırılmıştır. Santajlara sebep ol-

duğu ve iş hayatını zedelediği görülmüştür. Meselâ patronların, sabıka kaydı bulunanlara iş vermedikleri sık sık müşahade edilmiştir. Böylece, cezalarını çeken hükümlüler teşekkülleri, mensuplarının tahliyelerinde iş bulamadıklarından dolayı bu durumu şiddetle protesto ettikleri anlaşılmaktadır.

Bu sebeple, 1876 yılında Mr. DUFAURE bizzat ilgiliden başkasına bu kayıtların verilmemesini emretmiştir. Fakat bu usûl, ilgili kendine ait kaydı başkasına vermeği reddettiği takdirde herkes şüphe içinde kalacağından tatminkâr görülmemiştir.

Bundan dolayı, 5 Ağustos 1899 tarihli kanun değiştirildiği gibi, 13 Ağustos 1945 günlü kararname yeni bir esas kabul etmiştir. Böylece iki türlü sicil özeti öngörülmüştür.

1 — Fişin tam bir kopyası olan B2 bülteni majistralara ve bazı idari makamlara hasredilmiştir.

2 — İlgili tarafından istenebilen ve münhasıran kendisine verilen B3 bültenidir. Bunlar verilirken, önemsiz suçlar ilgilinin haysiyetini zedelememek için çıkarılmaktadır.

Yeni Ceza Usulü Kanunu (Code de procédure pénale), sistemi tamamiyle bozmadan oldukça değiştirilmiştir.

Değişiklik, B2 bültenini ikiye ayırmasındandır.

Bu şekilde, üç türlü sabıka kaydı, yani sicil özeti meydana gelmektedir. Bunlar B1, B2 B3 tür ve istisnaları özel sicil, sarhoşluk ve trafik sicilidir.

Adli makamlara ve valiye verilecek sabıka kaydı, tek bir kayıt olan B1 bültenidir.

I — B1 Bülteni

Bu fiş üzerindeki mahkûmiyetin tam bir özettir. Yalnız majistralara tahsis edilmiştir.

İstinaf, ağırceza ve ceza mahkemeleri dosyalarında bulunan sabıka kayıtları bu B1 bültenleridir.

Vali de, şoför ehliyetinin geri alınması hakkında tahkikat yaptığında, B1 bülteni ile trafik sabıka kaydını adli sicilden sorabilmektedir.

II — B2 Bülteni

Bu bülten, eskiden mahkûmiyetin tam bir özeti iken, şimdi B3 gibi, bazı kısımları çıkartılmış hükümlülüğü ihtiva etmektedir.

B2 bülteni üzerinde gösterilemeyen hükümlülükler :

1 — Küçük suçlular hakkında ceza mahkûmiyeti dahi olsa verilmiş kararlar,

2 — Kabahatiere müteallik kararlar,

3 — Deneme müddetinde yeniden suç işlemediği için verilmemiş sayılan tecil edilmiş mahkûmiyet kararları (Sursis mise à l'épreuve), buna mukabil alelâde tecil edilmiş kararlar B2 de gösterilmektedir (Sursis simple)

4 — Hak ve itibarın iadesine mütedair kararlardır.

B2 bülteni ile sabıka kaydı isteyebilen idarî makamlar şunlardır :

1 — Vali ve kamu idareleri (memuriyet ve nişan ile taltif isteklerinde),

2 — Askere alınanlar hakkında askerî makamlar,

3 — İflâsın açılması ve adlî tasfiye anında ve ticaret sicilinin gözetiminde, ticaret mahkemesi hâkimleri,

4 — Ceza usulü kanununun tatbikine dair 23/Şubat/1959 tarihli kararnamede öngörülen bazı müesseseler. Mesela bunlardan millî bir teşebbüs olan Fransız Demiryolları şirketi (S. N. C. F.) B2 bülteni ile adli sicilden bilgi alabilmektedir.

B2 bülteni ile sabıka kaydı sorabilen kamu otoritelerinin sayısı zamanla arttığından, ilgilinin gittikçe alenileşen sabıka durumundan ötürü korunması ihtiyacı belirlemiştir. Bu yüzden ceza usulü kanununda değişiklik yapmak zarureti duyulmaktadır.

İşleri ve Maliye bakanları, bazı hallerde ve mahzur bulunmadığı takdirde, yüksek dereceli memurlar hakkında sabıka kaydı sormağa lüzum görmemektedirler.

Tatbikatta, kendilerine kamu malı teslim edilecekler, polis mensupları ve askerler hakkında B2 den başka, savcılıklardan tamamlayıcı bilgi sorulduğu ve Adalet Bakanlığının da, bunu tasvip ettiği anlaşılmaktadır. Adli makamlar bu usulu, kanunsuz bulmakta ve genişletilmemesini arzu etmektedirler.

III — B3 Bülteni

Bu adlî sicil özeti yalnız ilgiliye verilmektedir. B2 bülteninde olduğu gibi, bilgiler B3 ten çıkarılmakta ve bu çıkarma B2 ye kıyasen daha geniş yapılmaktadır.

13/Ağustos/1945 tarihli kararname gereğince B3 bülteni eskiye nazaran daha basitleştirilmiştir.

Ceza usulü kanunu (Code de procédure pénale) nun 777 inci maddesine göre, ağırceza ve ceza mahkemeleri vazifesine giren suçlardan dolayı, bir Fransız mahkemesi tarafından hükmedilen şahsî hürriyeti bağlayıcı cezaya mahkûmiyetler B3 bülteninde gösterilmemektedirler.

Kabahatlar, para cezaları, iflâs ve düşme kararları da B3 te yer almaktadır. Keza tecil edilmiş kararlar da gösterilmemekte, yalnız tecilin geri alınması halinde, diğer şartlar varsa, bültende belirtilmektedir.

BI ve B2 bültenleri ücretsiz oldukları halde, B3 ücrete tabi olup, neticeten her haberden 3,75 yeni frank alınarak maliyeye gelir de sağlanmaktadır.

Bahis konusu bültenlere, sicilde sabıka kaydı mevcut olmadığı takdirde yokluk (néant) ibaresi yazılmakta ve iade edilmektedir.

Fişlerin tasnifi ve onların sicilden çıkartılmasında, ceza usulü hukuku yönünden, bilhassa bilgiye ihtiyaç gösteren adlî sicil, adaletin esaslı çarklarından biri ve onun ayrılmaz bir parçası durumundadır.

TERCÜMELER

SUÇLULARIN İSLÂHI (X)

Yazan : Norman BİSHOP

Çeviren : Dr. Mustafa T. YÜCEL

Suçluların islâhı kriminolojinin bir bölümünü teşkil etmekte olup; zamanın müsaadesi nisbetinde bu konu üzerinde yapılan araştırmaların ışığında sizlere bilgi vermek istiyorum.

Oldukça üzüntü verici olmakla beraber, bir hususu özellikle belirtmek isterim ki; suçlulara tatbik edilen metod nevii ne olursa olsun islâhları oldukça güç olmaktadır.

Araştırma neticelerine bakmak suretiyle ceza siyaseti ve özellikle ceza tatbikatında ne gibi bir yol takip edilmesi ve metodolojinin de ne olmak gerekeceğini tayin etmek gerekmektedir. Bir strateji tayini meselesi olup; nasıl bir strateji tayin edelim ki, suçluların tekrar suça yönelmelerini önleyebilelim — özel bir önleme. İslâh (rehabilitasyon) ceza adaletinin yegane gayesi değil ise de, ceza adaleti fonksiyonunda önemli bir faktör olarak ele alınması gerekli bir kavramdır. Gerçekte ortaya çıkan sorun, suçlular ceza adaleti mekanizmasından geçtikten ceza evi müesseselerinde uzun veya kısa süreli olarak kaldıktan sonra, cemiyete döndüklerinde intibaklı ve problemsiz mi olacaklar; yoksa geldiklerinden daha kötü olarak mı cemiyete dönecekler. Bu soru ve sorun gerçekten önem arz etmektedir.

Suçluların islâhı konusunda etkili olabilmek, gerçekten yapıcı bir şey yapmak hususundaki verilerimiz şimdilik mevcut değilse de, strateji olarak ne takip edelim ki, hiç olmazsa, hükümlüler daha kötü olmaksızın kurtulabilsin. Tıp sahasında yer alan **dictum** da olduğu gibi: öyle bir

(X) Avrupa Konseyi Suç Problemleri Bölüm Başkanı N. Bishop tarafından 21 Ocak 1970 tarihinde Ankara Adliyesi 1. Ağır Ceza Mahkemesi Duruşma Salonunda irticalen verilen konferans.

şey yapalım ki, hastayı daha kötü olmaktan kurtaralım." Araştırmaların yer aldığı memleketlerde kesinlikle beliren bir husus: daha erken yaştaki gençlerin ve yetişkinlerin adalet mekanizmasından geçmeleri; bu mekanizmada uzun süre muamele görmeleri neticesinde bu kişilerin suçlu olarak kalma temayülleri, cemiyetteki suçlu kişilerin tespit edilmemesi halinden daha fazla olacaktır. Araştırmaların ortaya koyduğu bu netice açısından bazı memleketlerde suçlu çocuklar hakkında iddianame tanzimi ile geleneksel mahkemelere havale etmek yerine tedavi kurumları niteliğindeki sosyal refah müesseselerine havale edilmesi yer etmiş bulunmaktadır.

Hükümlülerin islâhı konusunda yapılan araştırmalar neticesi müesseselerde bulunan hükümlülerin teşkil ettiği grupların cezaevi personeli tarafından temsil edilen meşru değerler sisteminden ayrı bir değerler sistemi ve kültür meydana getirdikleri belirmiştir. Hükümlülere müessesede hakim olan düşünce, cezalarını rahat bir şekilde geçirmek ve keyfine bakmak şeklinde olup; suçlu kültürünün hükümlüler tarafından benimsenmesi ve teyid edilmesi hüküm sürmektedir.

Yukarda belirtilen husular çerçevesinde, oldukça tesirsiz ve masraflı cezaevleri yönetiminde hükümlülerle cezaevi personeli arasında tesirli bir muhabere ve murakebe tesisi ve hiç olmazsa bu kanallardan işler halde tutulması zorunlu bir ihtiyaç olarak belirmektedir.

De — criminalisation

Kriminologların üzerinde durduğu, ceza ve infaz sistemi açısından söz konusu olabilecek diğer bir hususta de criminalisation kavramından neler anlaşılabileceğidir. İnfazcı ve kriminologlarla yapılan temaslar sonucu varılan neticeler aşağıdaki şekilde ifade edilebilir: 1. Suçların sayısını azaltmak suretiyle adliye mekanizması veya cezaevlerindeki suçlu sayısını azaltmak; diğer bir ifade ile, bazı suç neviilerini klâsik Ceza Kanunu kapsamından çıkarmaktır.

2. Ceza adaletindeki vetirenin süresini azaltmak için bazı suç neviilerinin takibini klâsik mahkemelerden alarak özel mahkemelere vermek suretiyle mahkemelerin yoğunlaşan yükünü azaltmaktır. Buna örnek olarak trafik suçları için trafik mahkemelerinin teşkili ve İngiltere'de suçlu çocuklara polis tarafından verilen ihtar gösterilebilir. Bu son halde suçluluğu pek ciddiyet arz etmeyen ilk defa suçlu olan bir çocuğa

polis ihtarda bulunabilmektedir. Polisin bu yolda gördüğü hizmet basit anlamında bir sosyal hizmet uzmanının gördüğü hizmet olup; bu suretle sosyal hizmet uzmanlarının lüzumsuz işlerden uzak kalmaları sağlanmaktadır.

Özet olarak, ceza sitemi tüm sosyal inhirafları tahkik ve cezalandırma konusunda yetkiyi inhisarında bulundurmamalıdır. Ekseri memleketlerde mevcut olan ceza sistemleri sosyal meselelerin halli için eski ve takdis edilmiş usulleri kullanmakta ise de, cezaî olmayan vasıtalarla bu meselelerin halli daha kolaylıkla olabilecektir.

Ceza sistemi sadece, malî ve siyâsî bakımdan kuvvetli bir sosyal grubun ahlâki kavramlarını aksettiren veya zamanı geçmiş sosyal normların teminatı olmakla kalmayıp; suçluluk sorununu çözüme yeterli bir vasıta olarak gelişme göstermelidir. Bu sebepten ceza sisteminin tesirliliği, bu sisteme izafe edilen gayelerin revizyonu ışığında tetkik edilmelidir.

Gözetimli Erteleme Müessesesi (probation)

Bu müesseseden istifade eden hükümlü sosyal hizmet uzmanının nezaretinde muayyen bir süre kalmakta olup; kendisine bu süre içerisinde uzman tarafından yardım edilmekte ve kişi de cezaevinde kalmaktan kurtulmaktadır.

90 yıllık bir maziye sahip olan bu müessese Batı Dünyasının bazı memleketlerinde geniş bir şekilde tatbik edilmektedir; özellikle İngiltere ve U. S. A.

Bu müessese sayesinde suçlunun sosyal hayatı inkıtaya uğramıyor; hükümlüyü cezaevinin olumsuz faktörlerinden uzak tutuyor; kişiyi daha problemlili olmaktan kurtarıyor.

Gözetimli erteleme müessesesi islâh yönünden yararlı olduğu gibi oldukça da ekonomiktir. Bu müessese en azından cezaevi kadar tesirli bir tatbikat arz etmektedir. Müessesenin tüm yararlılığına rağmen tatbikatı Avrupa Konseyi Üye memleketlerinde eşit seviyede olmamaktadır. Hesaplı ve randımanlı olarak çalışan probation müessesesine sahip memleketler arasında Hollanda, İngiltere ve İskandinavya memleketleri gösterilebilir. Fransa ve Belçika'da bu müessesenin tatbikatına 1964 yılında başlanılmıştır.

Probation müessesesinin İngiltere'deki tatbikatına değgin aşağıdaki verilen cezaevleri ile de mukayeseye imkânı vermesi bakımından oldukça ilginçtir:

1966 — 67 yılında İngiliz cezaevlerinde bulunan hükümlü sayısı

33.000; personel sayısı da 8.000 olup; cezaevlerinin malî portresi 23 milyon sterling civarındadır. Buna karşılık aynı yıl içerisinde probation'dan istifade eden hükümlü sayısı 80.000 civarında ve bunlar için görevlendirilen personel sayısında 2.000 e yakın olup; gerekli malî portre de 6 milyon sterlingdir.

Bu verilerden anlaşılacağı üzere, 33.000 hükümlüye karşılık 23 milyon sterling; 80.000 hükümlüye ise 6 milyon sterling sarfedilmektedir.

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi 22/Ocak/1965 tarihinde kabul ettiği karar tasarısında üye memleketlerin probation müessesesini sistemlerine almalarını veya mevcut ise tatbik sahasını genişletmelerini tavsiye etmektedir.

İslah Cemiyeti

İnfaz müesseselerindeki hükümlülerin karşılanmamış birçok ihtiyaçları ve çözümlenmemiş bir çok ihtilâfları olabilir. Hareketleri impulsif olabileceği gibi, neticelerine bakmaksızın arzu ve etkilenmelere tabiiyet neticesi tezahür edebilir. Hükümlüler, infaz personeline karşı olan hareketlerinin ve hissiyatlarının sebebini bilmeksizin kindar ve tecavüzkar bir tutum içerisinde kişisel ilişkilere hakim olması lazım gelen alış — veriş felsefesi hakkında çok az bir şuur sahibi olabilirler.

Genellikle, arzularının tatminini talik etmek veya gelecek için gerçekçi planlar hazırlamak konusunda çok az bir yetenekleri mevcuttur. Bununla beraber, hükümlülerin şahıslarında mevcut olan müsbet vasıfların müessesede yeni metodların uygulanması, örneğin islâh cemiyeti ile sosyalleşme yolunda kanalize edilmesi mümkün görülmektedir.

İslâh Cemiyetinin müessese tesisi yolunda mikro — sosyoloji den yararlanılabilir. Bilindiği üzere, cezaevinde hükümlülerin meydana getirdiği grup ve cemiyetlerde ayrı bir değerler sistemi cârî olmakta ve hükümlüler gruba mensubiyet nedeniyle bu değerleri benimsemektedir. Aynı vetire cemiyette mevcut çeteler içinde söz konusudur ve cemiyete aykırı normlar çete üyeleri tarafından kabullenilmektedir. Bu münasebetle akla gelen bir husus, çetelerin menfi yöndeki faaliyetleri ve bu gruba hakim olan dinamizm neden müspet yolda kullanılması. Bu temelden hareketle cezaevinde ufak gruplar teşkili ve gruba hakim olan dinamizmi yapıcı bir amaca götürmek cezaevi idaresinin takip edeceği gerekli bir metod olarak belirmektedir. Teşkil edilen gruplarda yapılan tartışmalarda, hükümlüler fikirlerini serbestçe söyleyebilecekler; kendi arkadaşları tarafından ileri sürülen düşünce ve yargılara daha açık olabileceklerdir. Hiç şüphesiz, hükümlüler arkadaşları tarafından

söylenenleri daha rahatlıkla dinliyecekler ve tesir bakımından da müessesese personelinin birinin yaptığı konuşmadan daha etkili ve yararlı olacaktır.

Ufak grup metodu ile islâh faaliyetlerine girişmek daha tesirli ve daha ekonomik bir sosyal hizmet olarak belirecektir. Hiç şüphesiz, bu metodun istenilen gayeyi gerçekleştirmesi için, grup çerçevesinde yapılan faaliyetlerin tüm müesseseyi kapsamı gereklidir. Bu cümleden olarak, infaz personeli, fonksiyonları itibariyle ayrık olmakla beraber, herbiri diğerinin gaye ve metodları hakkında bilgi sahibi olması ve karşılıklı destek görevini görmesi; ufak metodu çerçevesinde yer alan fikirlerin tüm müessesese tarafından benimsenmesi bir ihtiyaç olarak belirlemektedir. Bu şekilde bir anlayış ve işbirliğinin örneği olarak bazı akıl hastahaneleri gösterilebilir. Bu şekilde tatbikat neticesi tüm müessesese bir islah cemiyeti haline getirilebilir. Tabiatıyla, müessesese personeli arasında bir işbirliği tesis edilemediği; personelin gördüğü fonksiyon icabı birbirleriyle rekabet halinde alması müessesese için hiçte yararlı olmayan bir durum yaratılabilir ve bazen de müessesese için yıkıcı bir nitelik arz edebilir.

Özet olarak, infaz personeli arasında yakın ve harmonik bir işbirliğinin tesisi gerekli olup; islâh cemiyeti tesis ve teşkilinin gayelerinden biri de müessesedeki çeşitli kuvvetlerin integrasyonunu sağlamaktır.

Hükümlülerin islâhı konusunda yer alan diğer bir hususta, hükümlülerin ayrı kişiliklere sahip olması neticesi müşterek vasıfları olanları biraraya getirerek homojen bir grup teşkil etme yoluna gidilmesi karşısında bu gruba etkili olabilecek personel grubunun tayinidir. Bu konuda, California'da ilginç bir araştırma yapılmakta olup; muayyen suçlu grubuna etkili olabilecek, islâh edebilecek, bir personel grubu ile karşılaştırmak ve bu suretle muayyen hükümlü grubuna etkili olabilecek personeli tayin etmek amacı güdülmektedir.

Sonuç

Hükümlüye nasıl muamele yapılması maalesef bilinmemektedir; cezavleri mekanizmasının da nasıl işlediği konusundaki bilgimiz de mevcut değildir; yapılan çalışmaların islâhı temin edip etmediği hususunda karanlıktır. Bu sebepten, tıpta olduğu gibi araştırma üzerine gereken önem verilmek suretiyle ceza adaleti ve islah faaliyetleri için yararlı bir stratejinin tespiti gerekmektedir. Gerçekte ise, ekser memleketlerde,

bu sahada araştırma için bütçelerinde ayrılmış bir fasıl yoktur. Sadece üç yerde, California, Wisconsin ve İngilterede, infaz bütçelerinin % 2 si araştırma için harcanmaktadır. Bunlar kadar harcıyan başka bir sistemde mevcut değildir. Bununla beraber, hiç bir ticarî işletmenin bütçesinin % 5 ini istihsalinin kalite kontrolü ve pazarlamasının etkenliğini değerlendirmesine tahsis etmeksizin fonksiyon görmesi düşünülemez.

K R O N İ K

MUKAYESELİ TÜRK CEZA KANUNU AÇILAMASI C. III 730 Sayfa, Ankara 1970

Yazan : Dr. A. Pulat GÖZÜBÜYÜK

Eleştiren : Prof. Dr. Nurullah KUNTER

(İstanbul Hukuk Fakültesi)

Dost ve meslektaşım, Yargıtay Birinci Ceza Dairesi üyesi A. Pulat Gözübüyük, on iki yıl önce başladığı ve geçen yıllarda I, II. Ciltleri yayımlanan (Mukayeseli Türk Ceza Kanunu Açılımı) eserinin son günlerde III. Cildini yayımlamış bulunuyor.

Türk Ceza Kanununun 1926 yılında kabul ve yürürlüğe girmesinden bu yana, Türk dilinde, Mukayeseli Ceza Hukuku verilerinin ışığı altında ilk defa yayımlanan, tamamen ilmi mahiyette olan bu güzel eser gerçekten bir ihtiyacı karşılamakta ve ciddi bir boşluğu doldurmaktadır.

Eserin uzun, çetin ve ciddi emek mahsulü olduğu ilk bakışta anlaşılmaktadır.

Ceza Kanunumuzun Başlık, Bölüm ve maddelerinin Alman, Fransız, İsviçre ve İtalyan Ceza Hukuku yeni akımları ve kanunları çağdaş ilkeleri ile mukayeseli surette yazılmış olması hem özelliğini, hem de bilimsel önemini belirten üstün niteliğidir.

Ayrıca, eserin Avrupa ünlü yazarların basılmış Açılmalarına tamamen uygun güzellikte ve şekilde basılmasına gösterilen itina ve ihtimam da başarılı olmuş ve değerini daha da artırmıştır.

Muhterem dostumuz yazarın yakın gelecekte yayımlıyacağı IV. Cilt ile bu güzel ve değerli eseri tamamlamasını ve devam edecek çalışmalarında başarılarının devamını candan temenni ve Türk Hukukuna kazandırdığı eserlerinden dolayı hararetle tebrik ederiz.

HUKUK YAYINLARI

Yazan : Avni ÖZENÇ

HUKUK MUHAKEMLERİ USULÜ KANUNU ve ANAYASA. (İkinci Baskı)

Yazarı : Prof. Dr. Necip BİLGE, Sevinç Matbaası, 1969 Ankara, 564 Sayfa, Fiyatı 25 Lira.

Hukuk Muhakemeleri Usulü Kanunu, yürürlüğe girdiği 1927 yılından bu yana bir hayli tadilâta uğramıştır. Eser; Kanunun tebligata ait hükümleri yerine, malî, idarî tebligat işlerini de içersine alan 19 Şubat 1959 tarih ve 7201 Sayılı Tebligat Kanunundan ve halen elde bulunan tek metin halinde kanunların ihtiyacı karşılayamadığından da bahseder.

İkinci baskıda; Hukuk Muhakemeleri Usulü Kanununda yapılan değişiklikler ve Yargıtay İçtihadı Birleştirmeye Kararlarında meydana gelen gelişmeler yer aldıktan başka, Medenî Yargılama ile ilgili kanunlar listesi evvelkine kıyasla daha da genişletilmiş ve ayrıca Anayasa Mahkemesinin konu ile alakalı kararlarına yer verilmiştir.

Ekler bölümüne; Yüksek Hâkimler kurulu, Uyuşmazlık Mahkemesi, Yargıtay ve İlk derece mahkemeleri hakkındaki kanunlarla, Tebligat, Harçlar ve Avukatlık Kanunlarından başka, Anayasanın tam metni, Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri hakkındaki Kanun da alınmıştır.

Eser ; on bölümde incelenmiştir.

MEDENÎ YARGILAMA HUKUKU. (İkinci Baskı)

Yazarı : Prof. Dr. Necip BİLGE, Sevinç Matbaası, 1967 Ankara, 702 Sayfa, Fiyatı ciltli olarak 30 Lira.

Eserden alınan özet :

1926 Hukuk devriminden bu yana, Medenî Hukuk alanında yayınlanmış bulunan Türkçe eserler zengin bir listeyi vücuda getirebildiği halle,

özel hukukun bir müeyyidesi olan yargılama hukuku alanında, konuyu tamamen kavrayan sistematik eserler listesinin aynı ölçüde meydana geldiği kolayca söylenemez. Halbuki, Türk Medenî Kanununun yürürlük tarihi ile, Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun yürürlüğe girdiği tarih arasındaki zaman bir yıldan fazla değildir.

Gerçi, Ord. Prof. Ansay ve Belgesay'ın kıymetli eserleri ile, Prof. Karafakih'in eseri, klâsikleşmiş ve müracaat edilmesi gereken kitap olarak bilimsel değerlerini hâla muhafaza etmektedir. Fakat sosyal hayatın, doğal bir icabı olarak, devamlı değişme ve terakki halinde bulunması, hukuk düzeninde de değişiklikler olmasına ve tatbikatın bu yolda gelişmesine sebep olmakta ve yalnız bu değişme ve terakkiler dahi yeni çalışmalar yapılmasını, yayınlarda bulunulmasını gerektirmektedir. Son zamanlarda Prof. Postacioğlu'nun ve Prof. Bakî Kuru'nun yayınladıkları eserler de, bu sahada varlığı hissedilen boşluğu doldurma ihtiyacının mahsulü olarak büyük değer taşımaktadırlar. Yukarıdan beri muhtevasına değinilen bu kitap da, böyle bir ihtiyacın sevkiyle meydana gelmiş bulunmaktadır.

Bilindiği gibi, 1086 Sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunumuz, esas itibarıyla, İsviçre'nin Neuchâtel usul kanunundan iktibas edilmiştir. Yargılama hukukuna ait birçok müesseselerin tanziminde Fransız ve Alman usul kanunlarından da faydalanılmış bulunduğu düşünülerek, tartışmalı konularda, Neuchâtel metniyle İsviçre doktrin ve İçtihatlarından başka, Alman ve Fransız mevzuatına ve doktrinine de işaret edilmek suretile, okuyucunun mukayese imkânı sağlanmıştır.

Eser beş bölümde anlatılmıştır.

Giriş : Yargılama Hukuku Hakkında Genel Bilgiler.

Birinci Bölüm : Medenî Yargılama Hukukunun Genel Hükümleri.

İkinci Bölüm : İlk Derece Mahkemelerinde Yargılama.

Üçüncü Bölüm : İsbat Usulü ve Vasıtaları.

Dördüncü Bölüm : Kanun Yolları.

Beşinci Bölüm : Yargılamada Özel Bazı Durumlar.

*
**

TÜRK İDARE DERGİSİ.

Yıl 40, Kasım - Aralık 1969, Sayı 321, Gürsoy Basımevi, 1969 Ankara, 224 Sayfa, Fiyatı 100 Kuruş.

İçişleri Bakanlığınca iki ayda bir yayınlanır.

İçindekiler :

Tetkikler :

Ceyhan DEMİR : İller Bankası ve İdare.

Teoman ERGÜL : Kaçakçılık Kanunu Uygulamasında Özellik Gösteren Bazı Sorunlar.

Ragıp GERÇEKER - Dr. A. Şerif ONARAN : Fransa'da Şehirselsel Topluluklar Üzerinde İnceleme Raporları.

Dr. A. Pulat GÖZÜBÜYÜK : Devlet Memurlarına İntisap İddiası İle Menfaat Temini Cürmü.

Vahit Rüştü HEPER : Fransa'daki ve Türkiye'deki Bölge Plânlaması Çalışmalarına kısa bir Bakış.

İhsan OLGUN : Belediyeleri İlgilendiren Önemli İçtihadı Birleştirme Kararı.

Tercümeler :

Doğan PAZARCIKLI : Malî Komisyonlar Nasıl Çalışır Veya İlginin Kaybolduğu Nokta.

A. Burhanettin ERGUN : Batı Almanya'da Karlstadt Kaymakamlığı Hizmet Yönetmeliği.

Yiğit KIZILCAN : Haberler.

**

TÜRK İDARE DERGİSİ.

Yıl 41, Ocak - Şubat 1970, Sayı 322, Gürsoy Basımevi, 1970 Ankara, 212 Sayfa, Fiyatı 100 Kuruş.

İçişleri Bakanlığınca iki ayda bir yayınlanır.

İçindekiler :

Tetkikler :

Fethi AYTAÇ : Kanun Yapma Tekniği Bakımından Bazı Düşünceler.

Ali BAYKAL : Türk Hukukunda Yayınların Toplatılmasının Adli ve İdarî Yönü.

M. A. Ömer EVRENSEL : Avrupa Konseyi Mahallî İdareler İşbirliği Komitesinin Çalışmaları.

Osman GÜMRÜKÇÜOĞLU : Sosyal Psikoloji ve İdare.

Sadrettin ŞÜRBEHAN : Mülkî Âmirlerin Medenî Kanunla İlişkileri.

Ali YALÇIN : Fransa'da Komünlerin Gruplandırılması.
 Firuz Demir YAŞAMIŞ : Kamu Yönetiminde Gruplar.
 M. Sabri YORULMAZ : Başarılı Bir Turizm Politikasının Esasları.
 Dr. Jur. Âlim Şerif ONARAN : Bibliyografya.
 Yiğit KIZILCAN : Haberler.

*
**

VERGİ HUKUKU BİLGİSİ. (Bankacılar İçin)

Yazarı : Doç. Dr. Muallâ ÖNCEL, Sevinç Matbaası, 1970 Ankara, 64 Sayfa, Fiyatı 7,5 Lira.

«Eanka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, Bankacılar Serisi Yayını No. 12»

İçindekiler :

Birinci Kısım : Vergiler ve Diğer Kamu Gelirleri.
İkinci Kısım : Vergi Hukukunun Ana Kavramları.
Üçüncü Kısım : Verginin Tarhı, Tahakkuk ve Tahsili.
Dördüncü Kısım : Gelir Vergisi.
Beşinci Kısım : Kurumlar Vergisi.
Altıncı Kısım : Gider Vergileri.

*
**

ASKERİ YARGITAYA TÂBİ OLMA ŞARTLARI. (İlgili Kanunlar ve Kararlar)

Yazarı : Salâhattin YERTUT, Varol Matbaası, 1970 Ankara, 340 Sayfa, Fiyatı 15 Lira.

Eser hakkındaki önsözü, Sayın Profesör Dr. Uğur ALACAKAPTAN yazmıştır. Müellifin eseri, beklenen yardımı yapacak değerde olduğundan bahisle, kendilerini içtenlikle kutlamaktadırlar.

Askerî Yargıtay Başsavcısı Tümgeneral Fahri ÇOKER'de, ayrıca yazmış olduğu önsözde, müellifi verimli çalışmasından dolayı gönülünden kutladığını ve başarılarının devamını temenni ettiğini bildirmektedir.

Kitap : Tatbikatçı için mesele olan mevzulara genel olarak az rastlandığından ve bir dâvanın adli veya askerî mahkemeye aidiyetinde, tereddüde sevkettiğinden bahseder.

283

Adli ve askerî uygulamacıların da hemhudud olan bu konuya iş yoğunluğundan olacak eğilememiş oldukları birer hakikattir.

Diğer taraftan bazı kitapların fazla nazari olup, günlük uygulamalara uzak kaldığını gören ve imkânsızlık içinde kalan tatbikatçılar, teorik kitap ve bilgilerden ziyade pratik müracaat kitaplarını aramaktadırlar.

Kitap : Bir taraftan kısmen az işlenmiş bir konuyu ele almış olmak, diğer taraftan okuyucuların arzu buyurdıkları şekilde sunmak gibi bir gaye için yazılmıştır.

İçindekiler :

Birinci Kısım : Suç İşleyen Askerî Şahısların Askerî Mahkemede Yargılanma Hal ve Şartları.

İkinci Kısım : Sivil Şahısların Askerî Mahkemede Yargılanma Şart ve Halleri.

Üçüncü Kısım : Askerî ve Adli Yargılar Arası Görev İle İlgili Diğer Konular.

Dördüncü Kısım : Ekler.

**

TÜRK CEZA KANUNU AÇILAMASI, Cilt I. (İkinci Bası)

Yazarı : Dr. Jur. Abdullah Pulat GÖZÜBÜYÜK, Sevinç Matbaası Ankara, 472 Sayfa, Fiyatı 30 Lira.

Eserin önsözünü rahmetli Ord. Prof. Dr. M. Tahir TANER yazmıştır. Özetle :

«Türk Ceza Kanunu 1 Temmuz 1926 danberi yürürlükte bulunmaktadır. 1274 Tarihli eski Ceza Kanunundan da bazı maddeler alınmış ise de, **yeni Kanunumuzun aslı 1889 tarihli eski İtalyan Ceza Kanunudur.**

Kanunun iyi ve doğru olarak tatbiki ancak onun mâna ve mahiyetinin gereği gibi anlaşılıp kavranmasıyla mümkün olabilir. Türk Ceza Kanununun yeni hüviyet ve mahiyetini gözönünde tutarak, ruh ve maksadını ilmi bir şekilde açıklayacak bir şerhin bugüne kadar meydana getirilmemiş olması bu sahada büyük bir boşluk teşkil ediyordu. Adliye mesleğine intisabından beri ceza hukuku konularına müteallik olarak yayımlandığı kıymetli eser, makale ve tercümeleriyle temayüz eden çok değerli hukukçularımızdan **talebem** mümtaz hâkim Dr. Abdullah Pulat GÖZÜBÜYÜK, beliren bu mübrem ihtiyacı karşılamak üzere «Türk Ceza Kanununu Şerhi» adlı yeni ve pek güzel bir eser hazırlamıştır.

Türk Ceza Kanunu hükümlerinin gereği gibi aydınlanması ve açıklanması maksadiyle, faydalı görüldüğü hallerde Alman, Fransız, İsviçre ve eski, yeni İtalyan Ceza Kanunlarının benzer hükümleriyle mukayesesi yapılmış, görülen yerlerde kanunda yapılan değişikliklere ait gerekçelere yer verilmiş ve **önemli bir yenilik olmak üzere** de ayrıca her maddeye ait seçilmiş içtihatlar konulmuştur.

Türk Hukukuna bu güzel ve kıymetli eseri kazandıran değerli hukukçu Dr. Abdullah Pulat GÖZÜBÜYÜK'ü samimiyetle tebrik eder, başarılarının devamını temenni ederim.»

Ceza Hukuku ise, otuzbeşinci yılına girmek üzeredir. Cumhuriyetin ilânı ile birlikte, hususî hukuk sahasında olduğu gibi, ceza hukuku alanında da önemli ve kökten bir devrim yapılmış o zaman, Batı Avrupa'nın en fazla beğenilen yasalarından biri olan İtalya 1889 Ceza Kanunu örnek alınmak suretiyle «Türk Ceza Kanunu» meydana getirilmiştir. Bugüne kadar, 592 maddeden ibaret olan kanunun 407 maddesinde değişiklik yapılmıştır.

Kitap : (Şerh) değişiklik yapan kanunların gerekçeleri, Meclis Adalet Komisyonu raporları, diğer taraftan Alman, Fransız, İsviçre ve İtalyan ceza ve hukuk ve yasalarında beliren yeni gelişmelerle, gerektiği ölçüde, mukayeseli olarak ve bilim (doctrine) ve yerleşmiş örnek içtihatların ışığı altında yazılmıştır.

TÜRK CEZA KANUNU AÇILAMASI, Cilt II. (İkinci Bası)

Yazarı : Dr. Jur. Abdullah Pulat GÖZÜBÜYÜK, Seviç Matbaası, 1968 Ankara, 416 Sayfa, Fiyatı 30 Lira.

II. Cilt, Türk Ceza Kanununun (Hususi Kısım - Cürümler)e ilişkin hükümlerinin gerçek anlam ve niteliğini açıklamak üzere, kanunumuzun me hazları ile, Alman, Fransız, İsviçre ve İtalyan ceza hukuku ve kanunlarında beliren yeni gelişmeler, faydalı görülen ölçüde, mukayeseli olarak bilim ve yerleşmiş örnek içtihadların altında yazılmıştır.

İçindekiler :

Birinci Bölüm : Devletin Şahsiyetine Karşı Cürümler.

İkinci Bölüm : Hürriyete Karşı İşlenen Cürümler.

TÜRK CEZA KANUNU AÇILAMASI, Cilt III.

Yazarı : Dr. Jur. Abdullah Pulat GÖZÜBÜYÜK, Sevinç Matbaası, 1970 Ankara, 720 Sayfa, Fiyatı 60 Lira.

Bu «AÇILAMA», Türk Hukukunda, Cumhuriyet'ten bu tarafa, Ceza Kanunu maddelerini, Mukayeseli Ceza Hukuku verilerinin ışığı altında, inceleyen ilk bilimsel eserdir.

Gaye : Ceza Kanununun iyi ve doğru uygulanabilmesi için, O'nun anlam ve mahiyetinin gereği gibi anlaşılıp kavranmasına yardımcı olabilmektir.

Eser : ileride yayınlanacak **Dördüncü Cildi ile tamamlanmış olacaktır.**

İçindekiler :

Üçüncü Bölüm : Devlet İdaresine Karşı İşlenen Cürümler.

Dördüncü Bölüm : Adliye'ye Karşı İşlenen Cürümler.

Beşinci Bölüm : Ammenin Nizamına Karşı İşlenen Cürümler.

Altıncı Bölüm : Ammenin İtimadına Karşı İşlenen Cürümler.

İSTANBUL BAROSU DERGİSİ.

Cilt XLIII, Sayı 11 - 12, Yörük Matbaası, 1970 İstanbul, 593 - 748 Sayfa, Sayısı 3 Lira.

İçindekiler :**Yazılar .**

Av. Ayhan ÜNLER : Gelir Vergisi Kanunumuzda Anayasaya Aykırı Hükümler.

Av. Nevin OĞUZ : Gelirin Serbestçe Tasarrufuna Yeni Tahditler Karşı 6/11344 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı.

Av. Yıldız TUNÇAY : Kurucu Senetleri.

Karar İncelemesi :

Av. Lütü DURAN : Yargıtay Dokuzuncu Hukuk Dairesinin 25/Eylül/1969 Günlü ve E. 7458, K. 9086 Sayılı Kararıyla İlgili Bir İnceleme.

Kararlar :

Mevzuat Kroniği : Av. Süleyman Nehip ULUKUT.

Meslek Haberleri :

Yüksek Hâkimler Kurulu Başkanı Şeref Altan'ın, 25 Kasım 1969 günü hâkim adaylarına Yaptığı Konuşma.

İstanbul Adalet Komisyonunun, Mübaşirlerin Tarafları Çağırılmalarıyla İlgili Yazısı.

İstanbul Barosu Genel Kurul Toplantısı.

Terkler, Yer Değiştirmeler, Yeni Kaydolanlar.

Kayıplarımız.

∴

Kaiser Friedrich III. 1871
Kaiser Wilhelm I. 1871

1871
1871
1871

Kaiser Wilhelm I. 1871
Kaiser Wilhelm I. 1871

Kaiser Wilhelm I. 1871
Kaiser Wilhelm I. 1871

Kaiser Wilhelm I. 1871
Kaiser Wilhelm I. 1871

Kaiser Wilhelm I. 1871
Kaiser Wilhelm I. 1871

SATIŞTA OLAN ADALET BAKANLIĞI YAYINLARI

Zürich Şerhi Serisi

	Fiyatı
Egger : (Çev : T. Çağa) Alle Hukuku, 1949, Mad : 241-345	3.00
Egger : (Çev : V. Černis) Vesayet, 1955, Cilt : 2, Mad : 382-483	4.50
Egger : (Çev : V. Černis) Vesayet, 1955, Cilt : 2, Mad : 382-438	4.50
Oser-Schönenberger : (Çev : Prof. Dr. İ. Sungurbey) İsviçre Borçlar Kanunu Şerhi, 1964, Mad : 492-529	15.00
Oser-Schönenberger : (Çev : Prof. Dr. Fikret Arık) İsviçre Borçlar Kanunu Şerhi, 1966, Birinci Fasikül; Madde : 184-215	5.00

Bern Şerhi Serisi

Becker : (Çev : Dr. Bülent Olcay) İsviçre Medeni Kanunu Şerhi. VI. Cilt : Borçlar Kanunu, I. Kısım : Genel Hükümler. Fasikül I : Madde 1-36. Ankara 1967	7.50
Becker : (Çev. Dr. Kemal Reisoglu) İsviçre Medeni Kanunu Şerhi. VI. Cilt : Borçlar Kanunu, I. Kısım : Genel Hükümler. Fasikül II : Madde 37-63 Ankara 1968	7.50
Becker : (Çev. Dr. Osman Tolun) İsviçre Medeni Kanunu Şerhi. VI. Cilt : Borçlar Kanunu I. Kısım : Genel Hükümler. Fasikül III : Madde 64-103 Ankara 1969	7.50

Yargıtay Kararları

İçtihadî Birleştirme Kararları, Hukuk Kısım, 1930-1947	6.00
» » » » » 1955	75
» » » » » 1956	50
» » » » » Ceza Kısım 1952	10
» » » » » 1953	25
» » » » » 1954	25
» » » » » 1955	25
» » » » » 1956	25
» » » » » 1957	25
Yargıtay Kararları 1941-1942 Ceza Kısım	3.00
» » » » » 1944	3.00
» » » » » 1945	3.00
» » » » » 1946	2.50
» » » » » 1948	3.00
» » » » » 1949	2.00
» » » » » 1950	2.00
» » » » » 1951	3.00
» » » » » 1952	3.00
» » » » » 1953	3.00
» » » » » 1954	2.50
» » » » » 1955	2.50
» » » » » 1959	1.00
» » » » » 1941-1942 Hukuk Kısım	3.00
» » » » » 1944	3.00
» » » » » 1945	3.00
» » » » » 1946	2.50
» » » » » 1948	3.00
» » » » » 1949	2.00
» » » » » 1951	3.00
» » » » » 1952	3.00
» » » » » 1953	3.00
» » » » » 1954	3.00
» » » » » 1955	3.00
» » » » » 1959	4.00

Diğer Yayınlar

Yargıtay Yüzüncü Yıl Dönümü Armağanı	30.00
» » » » » (Albüm)	60.00

284

Dr. Recal Seçkin : Yargıtay Tarihçesi, Kuruluş ve İşleyişi,	10.00
İsviçre Federal Mahkeme Kararları 1945	1.00
» » » » 1946	1.00
» » » » 1947	1.00
Wieland : (Çev : İ. H. Karafakih) Aynı Haklar, İkinci baskı, 1949, Cilt : 2	7.50
Wahl : (Çev : K. Berker) Deniz Ticareti Hukuku, nazari ve ameli, 1948	3.00
Vidal-Magnol : (Çev : Ş. Devrin) Ceza Hukuku Cilt : 1. 1949	4.00
Dr. Recal Seçkin : 1961-1962 Adalet Yılı'nın Açılışı Dolayısıyla Söylev	50
Bustamente Sirven : Hukuku Hususiyel Düvel Kanunu Projesi, 1930	50
Vehbi Yekebaş : Suç ve Suçlunun Taaddüdü ve Cürme İştirak, 1952	1.50
Dr. Recal Seçkin : 1964-1965 Adalet Yılı'nı Açış Söylevi	50
Seçim İşlerinde İtiraz ve Şikâyetler Klavuzu. (T. C. Yüksek Seçim Kurulu Yayınlarından) 1964	2.50
Esbabi mucibeli Avukatlık Kanunu ve Talimatnamesi, 1939	50
İnhulsen : (Çeviren : Rifat Taşkın) İngiliz Ceza Muhakemeleri Usulü. 1938	1.00
Kerdaniel : (Çeviren : Rasih Yeğengil) Sahitlik ve Şahidin psikolojisi. 1937	50
Ceza Hukukunu tevhit birinci beynelmilel konferansı. Varsova, 1-6 İkinci-teşrin 1927. Konferans vesikalari. Çeviren : Mustafa Nuri Devres	8.00
Ceza Hukukunu tevhit üçüncü beynelmilel konferansı. Brüksel, 26 Haziran 1930 Konferans vesikalari, Çeviren : Mustafa Nuri Devres.	3.00
Ceza Hukukunu tevhit beşinci beynelmilel konferansı. Madrid, 14-20 Birinciteşrin 1934, Konferans vesikalari, Çeviren : Mustafa Nuri Devres	3.00

Adalet Dergisi

1937 Yılı (1-7 sayılar kalmamıştır)	Sayısı	30
1938 »	»	30
1939 » (10, 11 ve 12. sayılar kalmamıştır)	»	30
1940 »	»	30
1941 »	»	30
1942 »	»	30
1943 »	»	30
1944 » (1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 10, 11 ve 12. sayılar kalmamıştır)	»	30
1945 » (1-3, 5, 7, 8, 12. sayılar kalmamıştır)	»	30
1946 » (3, 12. sayılar kalmamıştır)	»	30
1947 »	»	30
1948 »	»	30
1949 »	»	1.00
1950 »	»	1.00
1951 » (1-3, 9. sayılar kalmamıştır)	»	1.00
1952 » (1, 2, 3, 4. sayılar kalmamıştır)	»	1.00
1953 »	»	1.00
1954 »	»	1.00
1955 »	»	1.00
1956 »	»	1.00
1957 »	»	1.50
1958 »	»	1.50
1959 » (üç ayda bir olarak 4 sayı çıkmıştır 4 üncü sayı kalmamıştır)	»	4.50
1961 » (9-10 sayılar kalmamıştır)	»	2.50
1962 » (3-12. sayılar kalmamıştır)	»	2.50
1964 » (1, 2, 7 ve 8. sayılar kalmamıştır)	»	2.50
1965 » (1, 5-6, 10-12. sayılar kalmamıştır)	»	2.50
1966 » (5-6 sayılar kalmamıştır, 1 ve 2. sayılar 250 kuruştur)	»	2.00
1967 » (1-10. sayılar kalmamıştır)	»	2.00
1968 » (3-4. sayılar kalmamıştır)	»	2.00

Resmî Kararlar Dergisi

1966 Yılı (İlk sayısı mart ayında yayınlanmıştır)	Sayısı :	1.50
1967 »	»	1.50
1968 »	»	1.50